

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ УЯВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В
ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ З РІЗНИМИ ПЛАСТИЧНИМИ МАТЕРІАЛАМИ**

Кваліфікаційна робота (проєкт)
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти другого року навчання
09-241 М групи
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Дошкільна освіта

Штефюк Карина Володимирівна

Керівник к.пед.н., доцентка Вінник Т.О.

Рецензентка: директорка ЗДО № 10,
санаторного типу
Херсонської міської ради Романович О. М.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи розвитку творчої уяви у здобувачів дошкільного віку в процесі занять з пластичними матеріалами.....	7
1.1. Розвиток творчої уяви у дітей як педагогічна проблема.....	7
1.2. Психолого-педагогічні умови творчої уяви у здобувачів дошкільного віку	13
1.3. Умови розвитку творчої уяви здобувачів дошкільників у процесі заняття з пластичними матеріалами.....	22
РОЗДІЛ 2. Дослідно-експериментальне дослідження розвитку творчої уяви дошкільників у процесі занять з різними пластичними матеріалами	36
2.1. Пластичні матеріали як вид образотворчої діяльності, методика ліплення в ЗДО.....	36
2.2. Виявлення рівня розвитку творчої уяви дошкільнят.....	43
2.3. Зміст роботи з розвитку творчої уяви в процесі навчання дошкільнят з пластичним матеріалом	48
2.4. Аналіз експериментального дослідження розвитку творчої уяви дошкільників у процесі навчання з ліплення.....	59
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Актуальність дослідження. Розвиток творчої уяви у здобувачів є актуальною проблемою дошкільної педагогіки. Важливість розвитку творчої уяви у здобувачів старшого дошкільного віку полягає в тому, що вже в першому класі у дітей має бути достатньо розвинена уява, здобувачі повинні вміти знаходити себе в різних ситуаціях, в яких відбуваються різноманітні перетворення предметів, зображень і знаків, він повинен бути готовий до передбачення можливих змін.

Унікальні можливості для розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку відкриваються в процесі образотворчої діяльності на заняттях з різними пластичними матеріалами. За загальноприйнятим у дошкільній педагогіці визначенням що пластичні матеріали - це «спосіб створення прикрас, зображень шляхом конструювання, накладання, наклеювання різнокольорових пластичних частин матеріалу різного кольору, а також оздоблення, створюваний образ. Пластичний матеріал – це найпростіший і доступний спосіб для здобувачів дошкільного віку створювати художні роботи, які зберігають реалістичну основу створеного самого зображення.

Дошкільний вік сензитивний до розвитку творчої уяви. Відомі педагоги-психологи О. Дьяченко, М. Монтесорі, М. Лісіна, А. Люблінська та інші які звертають увагу на особливу чутливість здобувача до сенсорного розвитку, вдосконалення форм сприйняття, уваги, пам'яті та уяви. Для здобувачів дошкільників характерна здатність до «поглинання» інформації, що є своєрідною умовою вдосконалення діяльності всіх аналізаторів і функціональної диференціації окремих ділянок кори головного мозку. О. Дьяченко звертає увагу на необхідність і актуальність розвитку творчої уяви, яка має тенденцію зникати.

До проблеми розвитку творчої уяви зверталися Л. Виготський, В. Давидов, Є. Ігнат'єва, С. Рубінштейн, Д. Ельконін, О. Дьяченко,

А. Люблінська та інші дослідники. Автори зазначають, що у здобувача уява є не лише умовою ефективного засвоєння нових знань, а й умовою їх творчого перетворення та сприяє саморозвитку особистості.

Аналіз джерел дає підстави розглядати пластичні матеріали як діяльність, що містить елементи інших видів діяльності – гри, праці, образотворчо-мистецької діяльності. Завдяки своїй інтегральній природі додатки надають корисні можливості для розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку. Пластичні матеріали включають в собі різноманітні методи та прийоми, які сприяють розвитку творчої уяви здобувача.

Водночас у педагогічній практиці виникло протиріччя між можливостями навчання з пластичних матеріалів для розвитку творчої уяви здобувачів дошкільника та недостатністю відповідного методичного забезпечення праці в цьому напрямку. Виявлене протиріччя зумовило вибір і формулювання теми нашого дослідження: «Розвиток творчої уяви здобувачів дошкільного віку в процесі занять з різними пластичними матеріалами».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерська робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету як складова науково-дослідної теми кафедри «Формування професійної компетентності кадрового педагогічного потенціалу у системі суспільних трансформаційних процесів» (№ 0117U005614).

Об'єкт дослідження: процес розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку.

Предмет дослідження: комплекс заходів з розвитку творчої уяви здобувачами дошкільного віку під час занять з різними видами пластики в закладах дошкільної освіти.

Мета дослідження: теоретичне обґрунтування та розробка комплексу заходів з розвитку творчої уяви у здобувачів дошкільного віку під час занять з різними пластичними матеріалами в ЗДО.

Для досягнення мети ми визначили наступні **завдання**:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури розкрити зміст поняття «творча уява».
2. Виявити психолого-педагогічних особливостей розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку.
3. Розкрити можливостей занять з різними пластичними матеріалами у розвитку творчої уяви здобувачів.
4. Провести діагностичне дослідження початкового рівня розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку.
5. Розробити зміст роботи з розвитку творчої уяви у здобувачів дошкільного віку в процесі занять з різними пластичними матеріалами.

У роботі були використані **методи дослідження**: теоретичний аналіз стану досліджуваної проблеми; вивчення передового педагогічного досвіду, діагностичне дослідження, аналіз отриманих даних, представлення в таблицях, педагогічне спостереження.

Практична значимість результатів дослідження визначається тим, що положення та висновки, отримані в ході дослідно-пошукової роботи, можуть бути використані у безпосередній практиці педагогів-вихователями для розвитку творчої уяви дітей дошкільного віку на заняттях з різними пластичними матеріалами.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, щоб навчання у закладах дошкільної освіти в процесі занять з різними пластичними матеріалами можливо буде ефективним у розвитку творчої уяви здобувачами дошкільного віку.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, щоб довести ефективність розвиток творчої уяви здобувачів дошкільного віку засобами образотворчої діяльності в процесі занять з пластичними матеріалами.

Теоретичні методи дослідження: аналіз нормативно-правових документів, теоретико-методологічний та понятійно-термінологічний аналіз літератури щодо проблеми дослідження.

Емпіричні методи дослідження: спостереження, розмова, аналіз продуктів проектної діяльності дітей, аналіз та обробка результатів дослідно-пошукової роботи.

Апробація результатів дослідження. Результати випускної роботи були представлені на засіданні кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти факультету дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету та приймала участь в дистанційній міждисциплінарній міжнародній науково-практичній конференції «ABOUT THE PROBLEMS OF SCIENCE AND PRACTICE, TASKS AND WAYS TO SOLVE THEM», 2024 р., Мілан, Італія. / Розвиток естетичної діяльності здобувачів дошкільного віку під час занять з пластичним матеріалом.

Структура магістерської роботи. Робота складається з вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ УЯВИ У ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ З ПЛАСТИЧНИМИ МАТЕРІАЛАМИ

1.2. Розвиток творчої уяви у дітей як педагогічна проблема

Велику роль у житті здобувачів дошкільної освіти відіграє велику роль у творчій уяві, яка в цьому дошкільному віці дуже інтенсивна та жвава. Як наголошує науковець О. Д'яченко, що творча особистість є одним із найважливіших педагогічних завдань на сучасному етапі. Розв'язання слід починати з дошкільного віку, оскільки здатність до художньої творчості є специфічною рисою особистості і дає змогу не лише використовувати дійсність, але й змінювати її. У дошкільному віці цю проблему можна вирішити, розвиваючи у здобувачів творчу уяву (Д'яченко, О.) [12, с. 56].

Процес уяви є предметом численних психолого-педагогічних досліджень у вітчизняній і зарубіжній науці. Вчені досліджували психолого-педагогічні основи розвитку творчої уяви дітей та визначали, як різні види здобуватської діяльності впливають на розвиток творчого потенціалу здобувача. Творча уява - це досить складний психічний процес.

Творча уява - це самостійне створення нових образів, яке включається в процес творчої діяльності, тобто діяльність, яка зрештою виробляє унікальні та цінні продукти. Така уява присутня в кожній діяльності та поведінці здобувача.

За визначенням Л. Виготського, що уява – це розумовий процес, що включає в себе створення художньої уявлень в переробці отриманих результатів (Виготський, Л) [6, с. 45].

Однак в своїх трудах Г. Сорокін визначив художні уявлення:

Перше - розважальна за описом, розповіддю, зображень, схем, символів.

Друга - творча уява – створення абсолютно новітніх, оригінальних образів, якого раніше в загалі не було.

Третє - мрія - це особлива форма уявлень, що знаходиться в повному майбутньому поєднанні в собі уявлень про високому якості життя (Сорокін, Г.) [46, с. 58].

Як зазначали психологи А. Брушлінського, А. Люблінської, В. Мухіної та А. Петровського, у яких є декілька найважливіших визначень художньої уявленості:

- Пасивні уяви - задовольняє велику кількість індивідуальних потреб, часто навіть несвідомих, задовольняються в її образах. При цьому уява замінює діяльність, тому людина відмовляється від будь-якої діяльності.
- Активна уява - спрямована на самовирішення творчої або особистістю творчих проблем. Вона стимулює і керує кожне завдання, яке призначається зусиллям людської волі і підлягає вольному контролю (Брушлінськми, А., Люблінської, А., Мухіної, В, Петровського, А) [4, 30, 33, 39].

О. Соловйова, яка виділила активні уяви, які включають свої види:

1. Репродуктивна уява - конструювання в людини ґрунтується на створенні образів предметів, явищ, що існують у дійсності, або відтворенні зорового чи мисленнєвого образу на основі опису (з певним ступенем точності), в схемах, в малюнках, різних видів умовних образів, знаків; створення зображень повної відповідністю опису уяви.

2. Творча уява - заснована на самостійному створенні образів неіснуючих у наш час предметів або відтворенні оригінальної модифікації вже існуючого предмета чи явища; це нестандартний образ раніше описаного, прочитаного чи сприйнятого. (Соловйова, О.) [45, с. 93].

Р. Терентьєв, в своїх трудах визначив, що креативно-творча уявлення фантазій, який передбачає самостійного створюється в образах речової або в атрибутах, що не має аналогів (Терентьєв, Р.) [47, с. 45].

Також на думку А. Люблінської, теж визначила, що творча уява – це здатність людини створювати щось нового в образах шляхом переробки психотерапевтичних компонентів, набутих у минулому (Люблінська, А.) [30, с. 79].

Визначив А. Карпів, та передбачив, що творча уява самостійно самостворює образи, речову здатність, ознаки, які не мають аналогів у всесвіті, чогось нового; реального реалізується в оригінальних і цінних бізнес-продуктах. При цьому вони відрізняються в ознаках новизни:

1) Ознак новизни об'єктивності – це коли образи та дії ідеї є оригінальними і не повторюють нічого з того, що існує в досвіді іншої людини;

2) Ознак новизни об'єктивної - коли повторюють те, що вже створено (Карпів, А.) [36, с. 67].

Формування механізму художньо-творчої уяви яка полягає в самостійному створенні образів неіснуючих в наш період часу предметів або у відтворенні оригінального варіанту вже існуючого предмета чи явища, нестандартний образів, описано раніше.

Художньо-творча уявлення запускається в пошуках, художньої діяльності, створює нові образи.

В. Мухін зазначає, щодо перетворення матеріалу в будь-яку форму уяви існують свої закономірності. Для творчої уяви характерні такі процеси і прийоми (Мухін, В.) [33, с. 57]:

- перший процес прийому типізації (спеціального узагальнення) – спрямований на створення складного, цілісного образу, який підлягає узагальненню. Наприклад, професійні фотографії вихователя, творця, медика та інші види діяльності.

- другий процес прийому техніка комбінування - передбачає відбір і поєднання певної людського досвіду.

- третій процес акцентів - підкреслювання певних властивостей, об'єкта і подальшого їх перебільшення або применшення. Процес класичного прикладу це карикатура, зображення в карикатурі.

- четвертий процес прийомів методів реконструкції – передбачає визначення загальної структури зображення з точки зору частин, ознак або властивостей.

- п'ятий процес прийомів техніки аглютинації, це «склеювання» різних частин предмету, які зазвичай не з'єднані між собою.

- шостий прийом методу засвоєння - дозволяє розробити діаграми та представити конкретні процедури (моделювання, діаграми та інше).

- сьомий прийом методів техніки розчленування заснована на тому, що при поділі одних об'єктів отримують нові об'єкти.

- восьмий прийом методів заміни - заміна одних елементів іншими.

- дев'ятий прийом методу техніки аналогії - передбачає створення чогось нового за аналогією до вже відомого.

Як зазнає свої завдання Є. Яковлева, що художня-творча уява полягає у визначенні результатів дій, спрямований у виявленню створених нових образів та в ситуаціях. Художня-творча уява потрібна для кожної людини, але найбільше вона проявляється у мистецтвознавцях, художників, письменників, живописців, креативних людей та в інших видах творчої діяльності (Яковлева, Є.) [53, с. 22].

Художньо-творчій процес уяви досліджували науковці такі як О. Д'яченко і А. Леонт'єв. В їхній науковій діяльності які вони підтверджують тезу про те, що художня-творча уявлення взаємопов'язана з новизною і невизначеністю ситуації, що сприймається общиною і суспільстві, вирішенням проблеми яка пов'язана з необмеженою різноманітністю можливих шляхів (Д'яченко, О., Леонт'єв, А.) [13, с.27; 29].

У визначенні Е. Смирнова, відіграє важливу місію уяви в житті дитини, вона виявляється найбільш частіше, чим у дорослої людини, і їй набагато легше дистанціюватися (Смирнова, Е.) [44, с. 67].

Як затверджував науковець А. Петровський, що художнє уявлення здобувача більш залежить від багатьох факторів, серед яких: на вік і психічний розвиток особистості (Петровський, А.) [39, с. 45]:

1. У малечі до трьох річному віці уявлення інтегрує з іншими психофізіологічними процесами. У трирічному віці формуються словесні форми уяви, вона стають самостійними процесами у здобувачів.

2. У чотирьох річному та п'яти річному віці здобувачі дошкільного віку набувають навчальні навички освітніх планів і створює в своєї уяві план дій, які необхідно виконати.

3. У шестирічному та семирічному віці здобувачі дошкільнята активно активізується уява. Відтворені здобувачеві дошкільника образи починають виникати в ситуаціях, стаючи змістовними та конкретними.

Науковець О. Д'яченко,, висвітлив в своїх працях, що естетичний розвиток уявлень в ранньому дитинстві сприятиме не тільки засвоєння розвивальних та пізнавальних процесів і творчих навичок навчання, формується особистість у здобувача дошкільника, чудовий засіб розвитку художньо-творчої уяви є в образотворчій діяльності та в художній праці (Д'яченко, О.) [12, с.59].

Як затверджує Г. Кирилова, естетична уява у здобувачів дошкільників з самого початку розвитку виконує основні дві функції, перша це – пізнавальну, друга це - афективна. Використовуючи свою естетичну уяву, здобувачі дошкільного віку творчо опановують закономірності й значення людських дій, вибудовують цілісні образи події чи явищ. Афективні функції які спрямована на захист самоутвердження власного «Я» цей захист спрямований на два варіанти шляхів:

– Шлях перший - це можливість яка багаторазова розігруючи або відтворюючи травматичні ситуації чи впливи, здобувача дошкільної освіти віддаляється від них і починає сприймати ці ситуації ззовні.

- Шлях другий – здобувач дошкільної освіти створює естетичну уявлення, може самостверджуватись і почуватися мудрою та сміливою.

Здобувачів дошкільної освіти відіграє важливу роль емоцій (Кирилова, Г.) [18, с. 46].

Л. Виготський, А. Леонт'єв і А. Люблінська, з точки зору психологічних досліджень розкривають, що у здобувачів старшого дошкільного віку, порівняно з дошкільним розвитком, створюється новий вид діяльності – творча, в якій виникає можливість, від думок до ситуацій, а не від досягнення думки в інші ситуації (Виготський, Л., Леонт'єв, А., Люблінська, А.) [6, 29, 30].

Як зазначають психологи, у своїх працях, що у здобувача старшого дошкільного віку відбувається фантастичний прогрес у процесі художньої уяви, який дозволяє їм перетворювати, втілювати креативні персонажі. Здобувачі дошкільники злегкістю засновують естетичні уявлення, наповнюючи героями за характеристиками та властивостями діяти в типових ситуаціях. У створенні таких фантазій бере участь розвиваюча функція уяви. Естетична уява допомагає здобувачеві дошкільного віку вирішувати емоційні та особистісні проблеми, включаючи уявних персонажів у конкретні життєві ситуації, приписуючи їм людські думки, почуття та дії. Здобувач на прогулянці відтворює поведінку тварин, наслідуючи досвід соціальних стосунків.

Аналізуючи поняття художньо творчої уяви у здобувачів старшого дошкільного віку, Г. Сорокіна стверджує, що естетичну творчу уяву неможливо розвинути самостійно: вона постійно здобуває і розвивається протягом усього життєвого досвіду здобувача дошкільника в залежності його життя (Сорокін, Г.) [46, с. 58].

Як вважає В. Мухіна, що художня творча уява допомагає здобувачеві створювати новітні образи, абсолютно на відмінну від інших (Мухіна, В.) [33, с. 60].

Так вважає О. Дяченко в своїх думках, стверджує що естетична уява найефективніше розвивається в дієвій ситуації, тому важливо залучати

здобувачів дошкільників до професійної діяльності, особливо до створення ігор (Д'яченко, О.) [12, с. 35].

Таким чином, естетична уява в всесвіті — це процес створення новітніх ідей, втілених у деяких оригінальних виробках; новітні елементи, набутих у минулому. Художня творча уява – це на сам перед самостійне створення образів, предметів, знаків, які у всесвіті не має неповторності. Художня уява починає проявлятися вже у здобувачів дорослому життєвому віці, не створюється сама собою, а розвивається протягом всього життя здобувача дошкільника в цілому.

1.2. Психолого-педагогічні умови творчої уяви у здобувачів дошкільного віку

На сьогодні най більшість вітчизняних і зарубіжних вчених приділяють увагу і надають велике значення вивченню креативності, розвитку креативності, творчих здібностей та вивченню художньо-творчої уяви.

На жаль, лише кілька десятиліть тому психологи та педагоги, які займаються естетичною творчістю, почали звертати увагу на уяву здобувачів.

Дуже потужно розвивається художня уява і поглиблює в процес освіти мистецтва на заняттях скульптури в дошкільному закладі. Вона відіграє величезну роль у перетворенні об'єктивного всесвіту.

Як вважає Е.Смирнова, що головне значення художньо-естетичної уяви полягає в тому, що без неї не було неможливої жодної естетичної людської праці, оскільки неможливо працювати, не уявляючи собі кінцевий і проміжний результат праці. Без визначення художньої уяви не було б прогресу в мистецтві (Смирнова, Е.) [44]. Художньо-естетична уявленість і творчість - вони не «вриваються» довільно в об'єкт, не руйнують його цілісність; навпаки, вони є їх реалізацією відповідно до характеристик об'єкта.

Однак вважала О. Корчинова, що художня уява в соціум людський відображає дійсністю, різноманітних, незвичних, несподіваних і комунікаційних поєднаннях. Художня творча уява перетворює дійсність і створює нові креативні образи (. Корчинова, О.) [27, с. 93].

Використовуючи художню творчу уяву, можна керувати багатьма психофізіологічними станами організму і адаптувати його до майбутніх дій. Також є факти, які засвідчать про те, що чисто вольові люди можуть за допомогою своєї художньої уяви впливати в процес на організм: змінюючи ритм дихання, частоту серцевого скорочення, кров'яного тиску і температуру тіла.

Філософ М. Поддьяков в своїх трудах писав: «Сама уява, або фантазія, є однією з цінних, універсальних здібностей, що відрізняють людину від тварин. Цих можливостей в мистецтві не зробити жодного кроку... Без уяви не можливо перебігти вулицю в потоці машин. Людство без уяви ніколи не запускало ракету в космічний простір» (Поддьяков, М.) [41, с.102]. Як зазначив А. Дідро, що: «Уяви! Без якої здатності неможливо бути ні - митцем, поетом, філософом, науковцем, мислителем, ні просто людиною... Уява – це великий багаж створювати різні образи. Людство без цього вміння і дару була б психічна хвора» (Дідро, А.) [41].

Уявлення - велике будовання своєї свідомості (вражень, ідей, знань, умінь, переживань) з використанням нових комбінацій і зв'язків чогось новітнього, що виходить за межі того, що раніше сприймалося.

Поняття творчої уяви — це фундамент основний будь-якої творчої, креативної художньої діяльності. Цей принцип допомагає в соціумі звільнитися від безглуздих думок, змінює сприймати пам'ять і в кінцевий результат який забезпечує створення відомо в всесвіті і створене руками людини, - це весь всесвіт культури, а не всесвіт природи - це результат художньо креативно творчої уяви.

Як вважає філософ Л. Голосовкер, що творча уяву переважає в первинні і вищою, яка пізнає і пов'язує людський розум, міфічного періоду.

Парадоксально, що визначає художня уяву – «духом уяви», розумову логічну креативну уяву – і протиставляє її духовну науку як абстрактну розуму. Людський розум породжує створювати ідеї, якими ми живемо в всесвіті.

В психологічній науці творча уява базується як своєрідний синтез мистецтва почуттів і раціональності, характеризує їхні риси які є в його суб'єктивності. Важлива роль в художній діяльності уяви в творчому процесі яка пізнає і може визначатись в якому слід вивчати, щоб розв'язати когнітивні проблеми (Голосовкер, Л.) [4].

Т. Казакова, продовжує і розвиває більш-менш ту ж позицію. Згідно Т. Казакова, відправною точкою розвитку здобувача дошкільника є нереалістичне мислення, тобто фантастичне мислення або креативне уявлення. Егоцентризм здобувача - це перехід від креативної уяви до реалістичного мислення в цілому. Мисле здобувач, більше в них думки зосереджені на уявному задоволенні своїх бажань. У середньому віці здобувача який розпочинає враховувати свою дійсність. (Казакова, Т) [17, с 82].

Творча, креативна уява відрізняється від художнього мислення, і поділяється на такі позиції:

- є несвідомим (здобувач не може усвідомлювати свої цілі і мотиви);
- має на меті особисте задоволення, а не реальні дії в навколишній дійсності;
- образне, символічне, не можна виразити словами чи передати іншими людьми.

Однак на сьогоднішній день - це важко уявити, кажучи, що міражна уявлення сновидінь є примітивною формою, ніж мислення. Як показує, молодший вік здобувача є стурбованість та не галюцинаторними насолодами, а реальним задоволенням своїх потреб. Жодний здобувач дошкільник не відчуває галюцинаторного задоволення від уявної смакоти від їжі (Бондаренко, Т) [3, с.171].

Неперевіреною уявою «немовних» для дітей як зазначав Л. Виготський, крок потужності в освіті художнього розвитку здобувачів дошкільників в уяві відбувається з вивченням мови. Як показує спостереження, що мовна затримка розвитку здобувачів залежить завжди та призводить до недорозвинення художньої уяви дошкільника. Мова допомагає звільнити здобувача дошкільника від безпосередніх вражень, допомагає створювати і уявляти будь-який предмет, в загальному пропонувати уявити в голові та перетворити його в своєму розумі. Здобувачі дошкільники можуть виражати своїми словниковими здобутками, та передаючи через область мови (Виготський, Л.) [6, с. 176]. Уява підтримується мовою і розвивається разом з нею. Тому основна функція здобувача, інтелектуального розвитку, переважно мовного характеру.

До цього часу на сьогоднішній день, здобування художньої уяви, не дуже розвинута, ніж у дорослих. Насправді здобувачі дошкільники фантазують по різному: здобувачі вміють вигадують несправжні історії, вигадують фантастичні сюжети, приписуючи людський персонаж в образі переживання та в образі каменям чи деревам, оговорюючи про різні речі та інше. Однак елементи, з яких складається художня творча уява здобувачів дошкільників, запозичують, якби мовити, з досвіду казок, розповідаючи дорослими, також зі слів випадково почутих або переглянутих фільмів, з того, що сталося в реальному житті. Новітня поєднання і переоб'єднання знайомих образів, перенесення властивостей і подій від одного героя до іншого створює фантастичний образів.

Фантастичні поєднання сучасному досвіду здобувачів, на рівні знань які вони спроможні (Кирилова, Г.) [18, с. 283]. Здобувачі дошкільного віку мало знають зменшений багаж матеріалів для створення ідей. Здобувач уявляє менше, ніж доросла людина. Дитяча фантазія обмежують убогими уявленнями про життя і спрощений життєвий досвід. Тому творча уява здобувача дошкільника не може бути багато розвинута, ніж гіршою за творчу уяву дорослого.

В житті здобувача дошкільника творча уява відіграє набагато більшу роль, ніж життя дорослої людини. Воно виявляється значно частіше і значно полегшує «відхід» від реальних дій (Арановський, Н.) [15, с. 260]. Найголовніше, щоб здобувачі дошкільники вірили в те, що придумали щоб створити. фантастичний і реальний всесвіт не розділений як у дорослому віці. Здобувачі дошкільного віку з трьох до п'яти років можуть інсценувати оплакування долю сірої кози чи зайця, засмучувати злого чаклуну і під час вистави намагатися його перемогти, шукаючи різні способи врятування зайця від хитрої сестрички-лисички та інші види рятування. Коли йде вистава, що відбувається в кімнаті під час вистави викликає у здобувача несподівані емоції, уявлення героїв вистави може стати для здобувача дошкільного віку реальною загрозою чи порятунком. На відміну від дорослого з виховання, метою якою вводять у життя та свідомість здобувача дошкільника різноманітними уявленими персонажами: Баба Яга чи кіт Базілій, які зустрічають неслухняних здобувачів, або доброзичливі феї, які приносять яскраві подарунки та творять різноманітні заклинання. Ці персонажі оживляються і абсолютно несподівано стають реальними для здобувачів. На сьогоднішній день здобувачі дошкільники досі бояться персонажів вигаданих і на подвірні кажучи «он Баба Яга летить» викликаючи у здобувач страхітти та сльози. Жорстокі жарти старших дітей на вулиці: «Баба Яга летить!» – викликаючи у здобувача дошкільного віку сльози і крики. Навіть вдома, та безпечній обстановці, може статися ряд уявних подій. Багато несподіваних страхів, які з'являються та пояснюються силою і живучістю дитячої фантастичної уяви.

Важливою рисою, що характеризує уяву дитини дошкільного віку, є підвищена емоційність. Уявні персонажі набувають для здобувача дошкільника особистого значення і починаючи жити в її голові як цілком реальні герої.

Найменш розкриті в психології здобувацької уяви є питання про психічні механізми художньо-творчої уяви у здобувачів дошкільного віку.

Цією проблемою займається науковець О. Дьяченко, яка розкриває та пояснює специфіку творчої уяви здобувачів різного віку на основі розв'язування задач уяви (Дьяченко, О.) [13, с. 28].

Здобувачі з початку творчої уяви засновують основні дві сфери завдань – це пізнавальний і афективний Головним завданням пізнавальної уявлень спрямованні на відтворення об'єктів, цілісного образу всесвіту. Використовуючи свою творчу уяву, здобувачі художньо-творчо опановують закономірності та значення людських дій, вибудовують цілісну картину події ті інше (Козлова, С.) [19, с. 302].

Емоційна функція художньо-творчої уяви полягає у підтвердженні та захисті себе. Захист може бути досягнутий двома способами. Перший спосіб це повторюючи (або відтворюючи) травматичні впливи на ситуацію, здобувача нібито дистанціюється від них і починає бачити їхню сторону. По-друге, здобувачі створюють нові уявлення ситуацій, в якій здобувачі можуть проявити себе – почуваються більш сильними, сміливими, спритними, всемогутніми. Ця функція виконує численні дитячі фантазії про перемогу та бажання прагнути до успіху, а також про можливість порятунку Іванка, Катрусі та інших героїв.

На думку Е. Смирнов, який у вивчав творчу уяву та креативності здобувачів дошкільного віку є дослідники, які працюють у рамках теорії творчого інтелекту. До тепер творча уяву традиційно сприймали як винахід чогось неіснуючого, як нехтування дійсністю, як відвертання від реальності. Чим далі цей «відхід», тим креативнішими й оригінальнішими стають образи художньої уяви (Смирнов, Е.) [44, с. 68].

На сьогодні сучасні закордонні науковці трактують психологію та творчу уяву як важливу сторону творчості, так і всієї творчої діяльності в цілому.

В тому дусі подібної думки дотримується Т. Комаров, засвідчує: «Основні особливості творчої уявлень в практичній діяльності є перетворення даних та іншого матеріалу з попереднього досвіду, а отже, отримання новітніх ідей» (Комарова, Т.) [21, с. 9] Так само можливо

прочитати у «Філософській енциклопедії», де творча уяву визначає як розум діяльності, що впливає на створення різних думок образів і ситуацій, які впливають на людину в якій ніколи безпосередньо не сприймала в дійсності.

У процесі художньо-творчої уяви, в своїх працях стверджував Л. Виготський, що носять аналітичний і синтетичний характер. Основна їхня тенденція — це трансформація уявлень тобто образи, що в кінченому результаті забезпечує створення модельної свідомості новітніх ситуацій, яка раніше не існувала. Аналіз механізму художньої уявлень, слід зазначити та підкреслити, являється перетворення уявлень, створюючи новітні образи на основі вже існуючи уяв. Художня уява і фантазія – яка відображає дійсність в нових, несподіваних, незвичних поєднаннях і контекстах.

Вчені підкреслюють особливості функції творчої уяви, для подання цілого предметної частини.

Так, Р. Немов, вбачає сутність художньої уяви в умінні «схопити» ціле перед частиною, в умінні за однією зачіпкою побудувати цілісну картину. Автор підкреслює, що художня уява протистоїть довільності, яка виражається в приписуванні предмету (Немов, Р.) [35, с. 80]. Також підкреслює і О. Демьянченко, що існують різні техніки створення образів (Демьянченко, О..) [10, с. 83].

Комбінування — об'єднання окремих частин елементів, різноманітними зображеннями, предметів у новій системі, в котрій ми можемо поєднувати незвичні елементи. Поєднання — це творчий полі художній процес, не просто об'єднання елементів, а процес суттєвого перероблення об'єкту, з якими конструюються новий образ ідей.

В окремий випадок поєднання, як наголошує Л. Виготський, це процес створення щось нового образу шляхом поєднання і складання абсолютно з різних предметів та їх властивостей. Він підкреслює певні риси в образі (наприклад, образ велетня Кожумяку). Цей метод дотичний процес є основою для створення шаржів і дружніх шаржів.

Як висвітив в своїх працях Н. Юшкевич, що уява тісно пов'язана з мисленням: «Мислення... вирішує лише те, що слід робити, але як цього досягти, як втілити в життя те, що існує лише в полі уяви, вже не є справою» (Юшкевич, Н.) [53]. Мислення і уява в цілому виникає у проблемній ситуації, потреби особистості є мотивованими, а їх основою є рефлексія, яка дивиться в майбутнє. Проте прогностичне відображення дійсності, реалізоване в процесі уяви, набуває форми живих уявлень, а прогностичне відображення в мисленнєвих процесах передбачає використання понять, які забезпечують узагальнення та опосередковане знання про навколишнє (Косаковська, Е.) [24, с. 80].

Р. Немов заохочує, що художня уявлення є основник в практичній діяльності та створюється образне мислення, яке дозволяє людині оволодівати будь-якими ситуацією і вирішувати проблеми без безпосереднього втручання. Це дуже допомагає в життєвій ситуації, де практичні дії або неможливі, або просто не пов'язані між собою (Немов, Р.) [35, с. 102]. Взагалі кажучи, що художня уява пов'язана з усіма сторонами розумової діяльності людини: сприйняттям, пам'яттю, відчуттями, мисленням (Немов, Р.) [34, с. 210].

Як підкреслює О. Боровик, що фізіологія основ уяви, є найбільш дуже складною на аналітико-синтетичної діяльності мозку, під час якої на основі минулих створених систем, створюються нові сучасні системи зв'язків у теперішній тимчасовий час.

О. Соловйова, вважає, що типи уявлень розрізняються за принципом роботи образів: найпростіша форма - спонтанної художньої уяви - зосереджує пряме копіювання образів. Найскладніший з них – комбінування уяви – це використання абстракції, синтезу та символічного заміщення (Соловйова, О.) [47, с.58].

Творча уява ґрунтується на створення самостійного нового образу, які реалізуються в оригінальних художніх творах. Зображення створюються без будь якої опори на готовий опис, на не звичайне зображення.

Роль художньо-творчої уяви величезна. Створюються нові, оригінальні твори, яких раніше не було. Проте їхні герої (художники, скульптори, письменники) настільки живі й реальні, що до них починають ставитися як до живих (Хайдаров, Ж.) [40, с. 28].

Особливим типом художньої уяви, як визначає А. Петровський, є мріями. Мріями у здобувачів спрямовано в майбутнє життя і мріяти в перспективні дії конкретних людей. Мріями можливо планувати в майбутньому організувати свої дії в поведінці для його здійснення. Людина у своїх мріях не змогла б уявити собі майбутнє (саме таке, яке воно є), без уміння фантазувань не можливо будувати нові образи. Більш всього мрії – це такий фантастичний процес художньої уяви, в якому завжди спрямоване не лише їх не майбутнє, але бажане майбутнє (Петровський, А.) [39, с. 202].

Ідеал — це образ, у якому представлені найважливіші риси особистості. Показовий ідеал доказує в тенденції розвитку особистості.

Іншим видом художньо-творчої уяви є фантазією. Бажане майбутнє не має прямого відношення до теперішнього часу у фантазуванні. Фантастичні образи в предметі відносяться образи казок і наукові фантазії. У фентезі представлені предмети і явища, яких не існує в природі. Н. Юшкевич, стверджував, що казки фантастичні є результатом творчої уяви. Однак автори не в змозі жодного досягнення досягти в можливостях представити свої ідеї (Юшкевич, Н.) [52, с. 50].

Отже, хотілося би звернути увагу на те, що художня уява однією з найважливіших, цікавих і загадкових людської психіки. Ця проблема до кінця не досліджене, в тому числі його анатомо-фізіологічні основи. Недостатньо досліджено також місце розташування уяви в мозку людини та взаємозв'язок художньої уяви з роботою органічних структур.

Теоретичних понять «уява» виділяє всю складність даного психологічного утворення, складність цієї сторони психіки призводить до класифікації художньої уяви та тлумаченні його змісту. Розвиток художньої

уяви потрібно розглянути докладніше, спираючись на особливості, перелічені в наступному пункті.

1.3. Умови розвитку творчої уяви здобувачів дошкільників у процесі заняття з пластичними матеріалами

Виховний потенціал моделювання величезний. Для розвитку творчих здібностей вчитель-вихователь використовує різноманітні методи та прийоми. У сучасному світі науково-технічний прогрес активно проникає в усі сфери життя. Це вимагає від викладачів-вихователів вибору найсучасніших інтегрованих технологій, засобів навчання.

Психології прививає здобувачів надзвичайно сприйнятливі та мають велике бажання досліджувати навколишній всесвіт. «Дорослі пробуджують цю цікавість, дають здобувачам новітні знання, залучають їх до різноманітних видів образотворчої діяльності і тим самим сприяємо розширенню досвіду здобувачів» (Сластенина, В.) [38, с. 52].

Більшість значення має виховний процес який впливає на здобувачів дошкільників, створення умов з використання різноманітних прийомів організаційної роботи в розвитку художніх здобутків у здобувачів в пізнання образотворчої діяльності, ефективність і успішність якої залежить від ряду дидактичних умов, наприклад:

- максимальне розкриття вікових особливостей здобувача дошкільного віку;
- креативний потенціал педагога;
- створення художньої атмосфери.

У педагогіці дуже важливим психолого-педагогічним рівнем при ознайомленні зі всесвітом мистецтва здобувача дошкільника. Емоції - це психічний стан в залежності поточного стану існування і залежать від процесу задоволення і того, наскільки повно задоволені потреби та інтереси даної людини.

Діяльність відіграє важливу роль у розумінні почуттів. Саме емоційність є результатом зв'язку (позитивний або негативний) між результатами дії та потребою, яка їх спонукає. Емоційність і діяльність пов'язані в тому сенсі, що, по-перше, діяльність містить і супроводжує певне почуття, а по-друге, емоційний стан людської діяльності може спонукати до її дії.

Дуже важливе значення для людини відчувати задоволення від процесу дії; в одних випадках пов'язане з ходом дії, в інших - з її результатом. Творчий процес атмосфери вимагає, перш за все: свободи мислення і самовираження, концентрації на сприймання незвичайного; сприйняття незалежності та розсудливості; сприяє допитливості, здатність фантазувати нестандартні дії; збільшення значення запитань; організація успішних ситуацій; педагогічні дії; оптимістичний настрій під час художньо-творчої діяльності.

Головна задача завдань – це створення умов для виявлення радості і впевненості в собі, щоб здобувачі могла фантазувати, мислити та творчо творити. Освітянин повинен пробуджувати в кожному здобувачеві віру в їх художні естетичні здібності, у свою індивідуальність, у свою неповторність, у те, що здобувачі прийшли в цей всесвіт творити добрі і прекрасні справи (Ветлугина, Н.) [49, с.109].

Як засвідчують науковці Н. Сакулина та Т. Комарова, що когнетивність компоненту є головним для ставлення здобувачів дошкільного віку до різноманітних видів пластичних матеріалів. По іншому можливо висловись, що здобувач дошкільного віку готова і охоче сприймати, шукаючи і опрацьовуючи інформацію про різні види пластичних матеріалів. На підтвердження цих вислів психологи дослідники провели експериментальне дослідження, яке показало, естетичного пізнавальної сфери. Здобувачі дошкільнята, які мають найвищий рівень знань з образотворче мистецтво та з різними пластичними матеріалами, вони більш зацікавлені в цьому. Цю вікову особливість важливо своєчасно використовувати при організації взаємодії здобувача дошкільника з образотворчою діяльністю.

Образотворча діяльність є одним із величезних факторів в естетиці, яке має високий рівень впливу на естетичний розвиток на формування художньо-творчих здібностей здобувачів дошкільного віку. Вона є невичерпним джерелом вражень і емоційного впливу на весь світ людей (Сакулина, Н., Комарова, Т.) [43, с. 112].

Діяльність мистецька завжди мало величезний вплив на весь світ та розкривала у розвитку художньо-творчих здібностей людей. Тому великі митці є перші у всьому світі відкривачами художньо-естетичної краси навколишнього світу (Комкова, М.) [23, с. 93].

В ранньому віці здобувач відкриває і досліджує навколишній світ, їх завжди приваблює все барвисте та яскраве світло кольорова гамма, також відчують радість з спілкуванням предмету пластичних матеріалів. Але це впливає, на необхідність вдосконалювати художньо-естетичний розвиток на творчі уяви особистості здобувача, збагачує її досвід повними, правдивими і яскравими образами у виробі рельєфних робіт.

Здобувачів дошкільників треба вчити бачити красу у виробі різних видів рельєфних робіт. Адже дивитися - це не бачити. Здобувачі дошкільники помічають не все, що потрапляє та сприймається оком, на чому прикута їх зацікавленість. Людина баче щось сприймає та уявляє. Здобувачам дошкільника потрібно розвивати та вчити уявляти і бачити, не тільки розповідати і показувати в словесному описі.

Це впливає на естетичний розвиток у здобувачів дошкільників на творчу активність, допитливість та бажання вчитись і мислити, а також розвивати свої художньо-естетичні здібності.

Порядок організації роботи зі здобувачами дошкільниками по ознайомленню з різними видами пластичних матеріалів:

- безпосереднє сприйняття рельєфної скульптури;
- основне організоване художнє спостереження при роботі з різними видами пластичних матеріалів;

- поєднання методів спостереження за методами активної дії при роботі зі здобувачами дошкільниками в групі під час проведення дослідів.

Також є доступні для здобувачів дошкільників форми і методи художньо-естетичного розвитку інтересів до рельєфної пластичної скульптури:

- перше – спостереження на прогулянці до художників і походи в їхню майстерню;

- друге - використання елементів предмету в дослідно-пошукової роботи;

- третє – це вивчення образотворчого мистецтва та види рельєфи у скульптурі;

- четверта діяльність з використанням пластичних матеріалів;

- п'яте - читання дитячих книг, перегляд діафільмів, фото про рельєфну скульптуру;

- шосте - проводити планування та етичні дискусії щодо моделювання з різними видами.

Художня-творча діяльність виникає у здобувачів дошкільників поступово, переходячи від більш простих форм до більш складних форм роботи. У кожному віці дошкільника, має своє враження і вираження в роботі. Процес сприйняття та сприймання в художній уяві розвивається у здобувача психічний процес, який складається на основі естетичного сприйняття пластичних матеріалів.

Художньо-творчий розвиток здобувачів дошкільників повинен бути в побудований в організаційній атмосфері різнобічності. Вивчаючи методику художньо-творчого розвитку активності здобувачів дошкільнят яка базується в спільній діяльності з вихователем та здобувачами в розвитку продуктивній діяльності. Естетичний розвиток з ігрової діяльності.

Ігрова творчість дій уявлення зі здобувачами, формується у них особистість. Тому підтримка та чуйність в оцінюванні, потрібно для здобувача особливо важливо. Адже важливо не лише озброїти здобувачів

дошкільників необхідними знаннями та вміннями, а й виховати в них впевненість у собі та якості воїна, який відстоює свою творчі ідею. Кожна ігрова діяльність – це заклад для здобувачів дошкільників, це вміння радіти в успішних вирішень проблем та терпіти невдач (Кудрявцева, В., Сидельникова, В.) [28, с.52].

Практичний психолог Р. Немов у своєму збірнику, визначив ефективні умови розвитку умінь:

- активна участь людини у різних видів образотворчої діяльності, в якій розвиваються відповідні навички. Здобувачі дошкільники варто більше зацікавити тим видом творчої діяльності, який передбачає розвиток умінь і навичок;

- використання сучасних, ефективних засобів навчання для естетичного розвитку навичок в дошкільній освіті (Немов, Р.) [34, с. 22].

Аналізуючи праці деяких науковців Дж. Сміта, О. Дяченко, Б. Нікітіна та Л. Керролла «Креативність і навчання здобувачів» визначили основні умови успішного розвитку здобувачів:

- важливою умовою для художньо-творчого розвитку здібностей здобувачів дошкільників є створення середовище, що попереджує розвитку здобувача. Здобувач дошкільник повинен бути оточений середовищем і системою стосунків, які стимулюватимуть її розвиватимуть те, що розвивати найефективніше;

- умовою успішного художньо-творчого розвитку здібностей є вільний вибір виду художньої діяльності, зміна справ, часу виконання завдання, вибір способів, прийомів та інше.

Бажання здобувачів, до інтересу та емоційне виховання дошкільників є на заняттях, а піде здобувачу на користь. Надання здобувачеві дошкільнику таку свободу стриману, дружню допомогу від успішної здібностей умов в художньо-творчого розвитку. Головне не перетворювати свободу на поблажливість, а допомогти підказкою. Не можна робити зі здобувачем дошкільника те, що вона може зробити сама самостійно. У розвитку

здобуватської художньої є необхідною умовою всякої естетиці. Це означає те, що здобуватська художня творчість не примусова, а впливає лише з інтересів здобувача;

- приємна психологічна обстановка у вільний час. Важливо постійно стимулювати творчі здібності здобувачів дошкільників, проявляти розуміння до її помилок, а також стримувати емоції в дивних ідеях, незвичні в реальному житті. Потрібно виключити свої коментарі та осудження (Грибовська, А.) [7, с. 38];

- художньо-творчого розвитку є навчальні здібності здобувачів і підвищенню їх готовності в дошкільну освіту, що відіграє величезну роль у формуванні особистості.

Проте художній процес полягає лише у створенні «Творчий розвиток здобувачів дошкільників буде ефективним лише тоді, коли це буде спрямоване на низку індивідуальність» (Ликова, І.) [31, с. 61].

Н. Ветлугіна, в свої трудах написав, що розвиток художній у здобувачів буде ефективнішим лише в тому випадку, коли процес буде досягнутий (Ветлугіна, Н.) [5, с. 39].

Роботи науковців В. Зінківський, В. Космінська, та Г. Шайдурова, які створили ряд умов:

Перша умова - художні здібності здобувачів дошкільників є об'єднання цілеспрямованої діяльності: - збільшується яскравими враженнями, що забезпечують емоційні та інтелектуальні переживання, які складають основу для формування уявлень і стають необхідним матеріалом для уяви; - єдина позиція вихователів-педагогів і батьків, розуміння перспективних художньо розвитку здобувача дошкільника та взаємодії між ними. Під належним впливом здобувач дошкільник розуміє зміст і суть образотворчої діяльності і виразних засобів.

Друга умова – ще однією художньо-творчих здібностей індивідуальних і вікових особливостей здобувачів дошкільників: темперамент, характер,

особливість окремих функцій і настроїв здобувача дошкільника необхідно працювати.

Третій ряд умови – художня діяльність, організації дорослих, середовище у творчості: «Дорослі повинні стимулювати у здобувачів дошкільників той душевний стан, коли «пробуджуються» естетичне почуття в уяві, коли здобувач зацікавиться тим, що вона робить у творчості. У здобувача потрібно панувати атмосфера довіру дорослого в спілкуванні, співпереживанні, довіру до здобувача та підтримуючи їх в помилках» [14, с.20].

Четверта - обов'язковою умовою здібностей в художньо-творчого розвитку є на сам перед навчання, під час якого формуються у здобувача дошкільника свій задум. Отримання знань мають бути гнучкими, змінними їх потрібно застосовувати в різноманітних умовах. Інші випадки здобувачів дошкільника старшого віку відчувають «занепад» в художньо-творчої діяльності. Тому, усвідомлюючи недосконалість у своїх малюнків і рукоділля, здобувачі дошкільники втрачають образотворчої діяльності, що позначається на художню творчість здобувача [26, с 56].

П'ята умова -. художнього стимулу в творчі здібності здобувачів - є мотивація в їхніх завдань - не тільки мотивація, а й формування у здобувачів дошкільників ефективні мотиви в поведінці для самостійного виявів, для сприйняття завдань дорослих [50, с. 56].

Шоста умова -. покращення художній процес добувача слід створити в групі індивідуальну зону – в ситуації художнього фундаменту творчості. (Виготський, Л.) [6, с.132].

Здобувач здатен на таку діяльність, тому її потрібно організувати не тільки як вихователь-педагог, а як справді захоплена творча особистість, яка залучає до роботи молодшого колегу. М. Архипенко у своїх дослідженнях довів, що потреба в праці та творчих навичках розвивається не пізніше п'яти років. Основні фактори, що визначає художній розвиток, є позицією дорослих по відношенню до здобувача. Величезну роль у художньо-

творчому розвитку в здібностей здобувачів відіграє середовище. Ключову роль відіграє техніко-розвивальне середовище, в якому формується здобувач (Архипенко, М.) [1, с. 59].

Групова кімната, в якій навчаються здобувачі дошкільного віку, повинна бути оснащено так, щоб здобувач міг вільно пересуватися по групі. Оснащення повинно бути оснащено всіма методичними матеріалами і обладнаннями, до яких здобувачі мають вільний доступ.

Педагог-вихователь в дошкільному закладі є консультантом і помічником здобувачеві, дозволяючи здобувачам дошкільнятам будувати свій художньо-творчий процес самостійно. Сам художньо-творчий процес часто сприймається фазами:

- здобувач ставить задачі, збирає необхідну інформацію;
- здобувач дивиться на задачу різних точок зору;
- здобувач закінчує розпочату справу.

Кожен із цих кроків потребує певного часу, тому викладач-вихователь повинен не квапити здобувачів і вміти допомогти їм у випадку, якщо вони опинились у глухому куті.

У праці О. Белобрикіної «Основні поняття творчості та талантів» окреслив дванадцять стратегій навчання творчої креативності (умови творчого розвитку креативності та підвищення творчої активності):

- Будь зразком для наслідування.
- Сприяти сумнівам щодо загальноприйнятих припущень і припущень.
- Допускайте помилки.
- Сприяти розумній ризикованій поведінці.
- Включати в навчальну програму розділи, де здобувачі дошкільнята можуть проявити свою художню творчість; повторювати засвоєний вивченню матеріал, здобувачі мали можливість застосувати та проявити креативність.
- Сприяти вмінню шукати, формувати та перевтілювати.
- Заохочувати художню ідеї та креативні творчі результати.

- Дайте собі подумати творчо.
- Сприяти толерантності до невизначеності та двозначності.
- Готуйтеся до перешкод, які виникають на шляху художньо-творчої особистості.
- Сприяти подальшому розвитку.
- Пошук зв'язку творчої особистості з навколишнім середовищем будуються вчителем-вихователем. Необхідно використовувати навчальні ігрові дії, творчі завдання, розважальні завдання та запитання. Вони стимулюють творчу активність здобувачів дошкільників, формують позитивний емоційний настрій. Важливо, що навчання є частиною життя здобувачів дошкільників, як ознайомлення з цікавими явищами навколишнього всесвіту, як «відкриття» закономірних їх зв'язків (Белобрикіна, О.) [2, с.19].

Слід поставити особливу увагу та приділити аналізу дитячої творчості. Також можна використовувати методику індивідуальної бесіди. Щоб працювати потрібно вибрати правильний напрямок роботи та перевірити, наскільки здобувач дошкільник оволодіває уміннями та навичками, що потребують уваги, слід провести діагностику для оцінки динаміки розвитку дитини. розвитку та подальшої роботи в межах. Розгляньте планування додаткових заходів для розвитку.

Як зосереджує Л. Виготський, що художні уяви необхідні [6]:

1. Креативність здобувача дошкільника має позитивним вмотивованим та мати особистісне значення.
2. Педагог-вихователь повинен бути доброзичливим до кожного здобувача дошкільника, цікавитися ним, сприймати нові ідеї, різні види прийоми та елементи, які може створити як педагог-вихователь, так і здобувачі дошкільного віку.
3. Здобувачам слід давати складні, незвичайні завдання, що вимагають нестандартного розв'язання.

4. Продуктивною сферою художньої діяльності у розвитку художньо-творчої уяви здобувача є розвиток мовлення, художньо-професійна підготовка.

5. На заняттях мають поєднуватися різноманітні види образотворчої діяльності: ілюстрування, малювання, ліплення, читання, продовження оповідання чи казки та інші види художньої діяльності.

Як зазначає М. Комкова, що під час художньо розвитку творчої уяви необхідно створювати системність здобувачів:

1. Накопичення вражень.
2. Несподіваний вияв художньої творчості.
3. Шукайте художньо-творчі рішення.
4. Незалежність від себе.
5. Індивідуальна художня творчість (Комкова, М.) [23]

Моделі мають бути на доступному та цікавому для здобувача рівні. Основу навчання складають зображальні та демонстраційні матеріали: різноманітні схеми, наочні посібники та інші види.

Заняття з пластичним матеріалом сприяють на художньо-творчі здібності та уяви здобувачів дошкільників, що можливо лише в процесі засвоєння та практичного використання знань, умінь і навичок.

За допомогою пластичних матеріалів здобувачі передають свої емоції та враження від навколишнього всесвіту, висловлюють своє ставлення до нього. Тому головне завдання вчителя-вихователя – навчити здобувачів дошкільників образотворчої діяльності, виразного представлення предметів і явищ, а не просто їх наслідування. Робота з пластичними матеріалами стає творчим лише тоді, коли у здобувачів дошкільників розвиваються естетичне сприйняття, уява та навички, необхідні для створення художнього образу, - зазначає А. Грибовська [8].

Побудова предметів з пластичного матеріалу у здобувачів не тільки зображують предмети з навколишнім середовищем, визначає М. Комкова, а й змінює потреби [23]. Під час ліплення з пластичного матеріалу здобувачі

швидко навчаються зображувати об'єкти і, не показуючи його дорослому, переходять до самостійної діяльності, що призводить до інтенсивного художнього розвитку здобувача.

Як свідчить О. Корчинова, відмова від різних видів пластичних матеріалів – це здобувач самостійно підходить до пошуку нових способів зображення, оскільки здобувачі дошкільники мають можливість виправляти помилки свої деталей, змінюючи форму предмету (Корчинова, О.) [27].

В. Зіньковський у своїй праці «Дитяча психологія» [14, с.136]: «З одного і того ж матеріалу здобувач формує різні форми фігури, в яких не є плоскість і являють собою задане зображення реальних речей і сутностей. Важко задумів дає змогу здобувацькій душі створювати різноманітні форми, в душі здобувача визріває усвідомлення власної творчої сили і перед нею відкривається безмежна перспектива творчості».

Щоб успішно розвивати свою художню творчу уяву в процесі навчання конструювання з різними матеріалами, необхідно дотримуватися наступних умов:

1. Використання різних методи та прийоми у навчанні конструювання з різними пластичними видами: ігор, практичних, наочних та словесних вправ.
2. Використання ігрової діяльності для художнього розвитку уяви.
3. Надання здобувачеві свободи дій і створення позитивної мотивації.

Розвивати художню творчу уяву здобувачів і приклади ігор з елементами рольових ігор зі здобувачами. Здобувачі пропонуються ролі скульптору, продавцю, швачці, пекарю, кухарю, кондитеру, дизайнеру та іншим видам діяльності.

До кращих видів образотворчої діяльності, на думку Т. Козакова, відносяться ігрові дії та заняттях, що включають ті, які спрямовані на художній розвиток здобувача [17] – «Чудесні перетворення», «На що це схоже?», «Загадки та відгадки» тощо. Автор, цікавиться для здобувача що є такі види діяльності:

«Конструювати щось надзвичайне». Учитель-вихователь пропонує їм сконструювати з пластичних матеріалів незвичайний автомобіль, на якому ви зможете відправитися в чарівну країну; незвичайне дерево, на якому ростуть незвичайні плоди та інше.

«Оновлена форма». Педагог-вихователь каже здобувачам, що вони отримала надзвичайний подарунок – все, що ти конструюєш з пластичних матеріалів та воно оживе.

«Фантастичний звір». Дорослий пропонує здобувачам уявити далекі планети, де живуть дивовижні, фантастичного звіра, або уявити зоопарк, де їх можна побачити. Педагог-вихователь пропонує здобувачам зробити конструкцію з пластичних матеріалів створити тварину, дати їй назву і придумати про неї розповідь.

«Давайте допоможемо скульптору». Учитель-вихователь пропонує здобувачам скульптору завершити фігуру.

При роботі з різними розвиваючими іграми, спрямованими на розвиток творчого образу, використовується багато продуктів:

1. Ігрова діяльність «На що схожі хмари?» здобувачам пропонується намалювати хмаринку так, щоб вона зберегла свої особливості, але в той же час нагадала про щось незвичайне, походження предмета.

2. Ігрова діяльність «Перетворення геометричних фігур». Здобувачам дають коло або квадрат і перетворюють їх на різні предмети. «Як виглядає цей предмет, коли ви крутите колесо?» Так, власне, кавун, окуляри, смайлик, яблуко, годинник, сонце тощо». А якщо перевернути квадрат. Як це виглядає? Ви можете перетворити його на будинок, книгу, телевізор тощо».

Т. Комарової, образотворча діяльність не лише формує здібність здобувача, а й стимулює інтелектуальну та художньо-творчу активність дошкільнят [21]. Творча уява здобувача розвивається, коли є свобода дій, свобода у формах їх реалізації та художньо-творчих можливостях. Всі ці методи використовуються в різних поєднаннях зі здобувачами дошкільного віку.

Художньо-творчій розвиток уяви здобувачів дошкільного віку сприяє правильно організоване предметно-розвивальне середовище і багате збагачення з поглибленням художньої творчості.

Куточок художньої творчості повинен розташовуватися в добре освітленому, доступному для дітей місці і може включати:

1. Приміщення для тимчасових виставок дитячих робіт, художньо-декоративних виробів, спільних робіт здобувачів і батьків.

2. Засоби навчання, що відповідають тематиці тижня та змісту програми: різноманітні схеми, навчальні альбоми, матеріали для нетрадиційних технік малювання, колекції календарів, марок, листівок тощо.

Керівництво художньою діяльністю вимагає, щоб викладач-вихователь знав, що таке здобувацька творчість, знав її специфіку, умів тонко і тактовно підтримувати ініціативу і самостійність здобувачів, сприяти набуттю необхідних умінь і навичок, розвитку творчого потенціалу дошкільника.

Отже, для художньо-творчої розвитку уяви при навчанні моделюванню необхідно дотримання ряду умов: використання в процесі навчання моделювання різноманітних методів і прийомів: ігор, практичних, наочних, словесних ігор і вправ, що розвивають уяву, дають свободу здобувачеві та створення позитивної мотивації до праці, наявність об'єктів, що сприяють розвитку.

Отже, художня творча уява – це процес створення нових образів і ідей, які містяться в певних оригінальних творах; здатність людини створювати нові образи шляхом обробки розумових елементів, набутих у минулому. Творча уява - це самостійне створення образів, предметів, знаків, які не мають аналогів. Творча уява починає проявлятися у здобувачів дошкільного віку, але вона не виникає, а розвивається протягом усього життя здобувач і залежить від умов її життя, його виховання здобувача та враження. Конструювання з пластичними матеріалами – один із доступних дошкільнятам видів художньої діяльності, найважливіший засіб всебічного розвитку здобувачів. Конструювання з пластичних матеріалів це один із

видів техніки ліплення, пов'язаний з обробкою м'якого матеріалу — глини, пластиліну, солоного тіста; – це художня діяльність, під час якої діти представляють навколишні предмети в їх реальності та створюють елементарну скульптуру. Розрізняють такі види скульптури: декоративну, тематичну, художню. Заняття з ліплення в дитячому садку спрямовані на розвиток творчої уяви, формування у дітей образотворчих і технічних навичок і викликання інтересу до цього виду діяльності: ігри, практичні та словесні вправи, ігри та вправи, які розвивають уяву, дають здобувачам свободу дій і позитивну мотивацію до роботи, створюють середовище для розвитку теми.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ УЯВИ ДОШКІЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ занять з різними пластичними матеріалами

2.1. Пластичні матеріали як вид образотворчої діяльності, методика ліплення в ЗДО

Велике значення в навчанні і вихованні дітей дошкільного віку має пластичне ліплення. В.Космінська, цитує скульптора І. Гінзбурга, який доповідає про важливість ліплення пластикою:

«...Мистецтво оволодіває зацікавленість уміння розробляти стратегію в освіті. Виразальність співвідношення частин, різниця між основними і другорядними частинами - тілом і прикріпленими частинами - все це яскраво виражено в зображенні пластичного предмета» (Космінська, В.) [25, с. 56].

Пластикове ліплення – вид скульптурних технік, пов'язаний з обробкою різними м'якими матеріалів – висікання з глини, пластиліну, солоного тіста, паперової маси, повітряний пластилін – визначає М. Архипенко [1].

Коли Т. Комарова говорить про різні види пластики в ліпленні в закладах дошкільної освіти, то естетичну діяльність, здобувачі уявляють форму предметів, створюючи елементарні скульптурні вироби з різних пластичних матеріалів з пластиліну та інших мас [22].

За В. Космінською [25], пластичне ліплення – це образотворча діяльність, під час якої здобувачі уявляють предмети навколишнього всесвіту, створюючи таким чином найпростішу з пластичного матеріалу виріб. У процесі моделювання потрібно вміти знаходити нові рішення та новітні ідеї при відповідній підготовці набуває більшої виразності, оскільки в виробі можливе виправлення помилок шляхом безпосередньої корекції скульптурного об'єкта.

Є три види моделювання, які підкреслює в своїй праці Т. Комарова [21]:

1. Декоративне ліплення в скульптурі з різними пластичними матеріалами спрямоване на те, щоб через народну іграшку навчати здобувачів зображенню птахів, тварин, людей та інші вироби.

2. Предметне ліплення має на меті розвивати вміння здобувача ліпити з різними пластичними матеріалами предмети та передавати особливості форми, пропорційність, динаміку, ритм та дотримуватись основних правил.

3. Сюжетне моделювання з різними пластичними матеріалами втілює образів персонажів, пов'язане з сюжетом.

Програма «Дитина» визначає завдання навчання ліплення з різними пластичними матеріалами на кожний рівень здобувачів [42].

Здобувачі старшого віку добре володіють формами, але важко вони визначають пропорційність, у здобувачів починають костеніти руки, зміцнюються тонкі м'язи пальців. У цьому відношенні зміст ліплення складний (птахів, тварин, людина, прості дії, декоративні моделювання та інші види пластики).

У старшій групі в програму вводиться сюжетне ліплення з різними пластичними матеріалами, ліплення буває з натури та з уяви, це процес дуже складний для здобувача. Спостереження взаємопов'язане та вірно організовано і має чітку мету, за якою здобувачі відчувають, що вони продовжують створювати художній образ в втілені роботи. Предметом розгляду для створення будь якої моделі.

Програма «Дитячість» в старшу групу входять моделюючі навчальні завдання:

I. Художні завдання:

1. Формування вмінь вирізати та зображувати відомі предмети з натури, передаючи форми, особливості та прості рухи.

2. Розвиток умінь моделюючи людину в комбінації у вигляді, спілкуючись простими рухами (ритм - танець) у фігурці.

3. Розвивати уміння та переносити засоби виразності в пластику виробу малих форм в процесі ліплення (дотримуючи - форму, пластику, властивості матеріалу та інше.

4. Розвиває вміння планувати власну роботу.

5. Розвиток навичок роботи з будь-якими пластичними матеріалами (пластилін, солоне тісто та інші пластичні види).

II. Технічні завдання:

1. Розвивати навички пластичного ліплення.

2. Створити можливість розташування та стабілізації фігури у вертикальному положенні (жіноча спідниця).

3. Формування новітніх технік скріплення та зрізання деталей – поєднання один з одним.

4. Розвивати у здобувача самостійно засвоювати пластичного моделювання.

5. Формувати навички ліпленні висікати спеціальними інструментами та створювати форму ніг людини та лап тварини.

Під час процесу різної пластики моделюючого сюжету здобувачі старшого дошкільного віку засвоюють різні прийоми пластичного моделювання навколишнього життя, літературних творів, розміщення предметів на підставці скульптури та використання доступних здобувачам засобів виразності (композиції, форми, динаміки). (див. Додаток А). Для того щоб об'єднати взаємозв'язок між подіями, здобувач повинен бути не вище дорослого і мати свої зовнішні ознаку (наприклад, передаючи образ злої собаки - гавкіт, відкриття роту) (Швайко, Г.) [51].

Під час декоративної пластиці зі здобувачами старшого дошкільного віку знайомляться з птахами, людьми, тваринами, наприклад, для виготовлення народної іграшки, а також для розпису ліпних виробів.

Т. Комарова виділила такі загальні завдання моделювання занять для здобувачів дошкільного віку [21]:

- Сприяти розвитку інтересу здобувачів до пластики ліплення;

- Знайомство з фактурою та властивостями матеріалів;
- Навчання правильного використання різних видів пластичних матеріалів;
- Навчання прийомам ліплення (відривання, стискання, катання (отримуємо кульку), катання (каток), катання та розправлення, розтягування, стискання, втискування та розправлення, уміння користуватися стеками (див. Додаток Б).

Вивчення різних способів роботи з різними пластичними видами: метод побудови; - пластичний спосіб; - комбінування; - метод рельєфу (див. Додаток Б).

Науковець Н. Сакуліної [43], основними методами навчання з пластичними матеріалами є: - ігрова діяльність; - огляд об'єкта, який необхідно створювати, визначення його форми, частин і розмірів; - демонстрація вчителем-вихователем зображувального методу; - ігрова діяльність; - аналіз роботи.

А. Грибовська виділяє прийоми пластичної скульптури [8]:

1. Метод різьблення.
2. Метод витискування.
3. Комбінований метод.
4. Модульна формовка.
5. Ліплення за формою.

Здобувачі дошкільного віку можуть навчитися лише прийомам роботи з м'яким пластичним матеріалом, яким легко маніпулювати руками. Тому як матеріали та інструменти для пластики ліплення в дошкільному закладі використовують пластилін, стеки, дошки для ліплення.

Найціннішим пластичним матеріалом є художній пластилін, зручний для обробки кольорів. Великий шматок пластичного матеріалу з глини – це добра основа для створення виробу.

Пластична пластиліну - це еластична маса, заздалегідь готують перед роботою. Він може бути жорстким, гладким і кольоровим.

Інструменти моделювання включають різні види стеків, які роблять форми більш стабільними та динамічними. Здобувачів ліплять виріб на спеціальному станку.

Під час ліплення з пластичних матеріалів здобувачі вчаться користуватися різними видами стеками, які можуть бути дерев'яними, пластмасовими та металевими.

Для ефективного навчання здобувачів з пластичним матеріалом доцільно використовувати невеликі дощечки, розміщені на столі. Їх розмір залежить від розміру вирізаного предмета - це коло, але може бути і квадрат.

За словами О. Корчинова, добираючи мотиви зображень, слід керуватися загально-дидактичними принципами та віковими особливостями здобувача [27]:

1) Тема має бути знайомою здобувачеві, тому що їм легше пояснити свої думки на знайому тему.

2) Тема повинна викликати у здобувачеві позитивне емоційне ставлення і бути їй цікавою.

3) Мотив повинен мати просту форму і структуру і складатися з кількох частин.

Здобувачі ліплять людей, тварин, посуд, транспорт, овочі, фрукти та іграшки. Різноманітність тематики ліплення зумовлена тим, що пластичний матеріал насамперед відповідає навчальним завданням, задовольняє пізнавальні та творчі потреби здобувача.

Моделювання неможливе без створення розумових операцій, таких як аналіз, синтез, порівняння та узагальнення, Д. Колодін [20].

Засвоєння пластикою неможливе застосувати без розвитку цілеспрямованого зорового сприймання – спостережливості. У процесі спостереження дошкільники можуть ознайомитися різними видами предметами, запам'ятовують його форму, розмір, будову, розміщення частин і колір, що в подальшому дозволить якомога точніше ліпити цей предмет. Під час спостереження, під час якого вони досліджували предмети та їх частини

перед виготовленням виробу, діти вчаться підкреслювати форму предметів та їх частин, розмір і розташування деталей у предметі та колір. Зображення предметів різної форми вимагає їх порівняння та виявлення відмінностей. При цьому діти вчаться порівнювати предмети і явища, виділяти в них схожість і відмінність, об'єднувати предмети за подібністю будь-яких ознак.

Поступово в процесі спостережень і практичної діяльності здобувачі набувають уміння аналізувати предмет. Успішно засвоєні знання про предмети та їх властивості закріплюються в пам'яті, їх властивості узагальнюються в розумінні здобувача як притаманних багатьом предметам.

Крім того, для розвитку мовлення в дошкільному віці в процесі ліплення з різних пластичних матеріалів здобувачі активно залучаються до пояснення завдання та порядку його виконання. При аналізі роботи в кінці заняття в групі здобувачі можуть обговорити про вирізані іграшки і оцінити роботи інших здобувачів. Використовуючи аналіз порівнянь і віршів про естетичні характеристики предметів сприяє розвитку виразної мови.

Для розвитку уявлень про предмети необхідно набути знань про їх властивості та ознаки, їх форму, колір, розмір і розташування в просторі. Здобувачі дошкільники виділяють і називають ці властивості, порівнюють предмети, знаходять схожість і відмінність, тобто створюють розумову діяльність, яка сприяє сенсорному вихованню і розвитку наочно-образного мислення.

Дитяча творчість має соціальну спрямованість, тому що здобувач є взірцем не тільки для себе, а й для інших. Здобувачі дуже прагнуть, щоб їхні вироби щось означали, щоб вони знали, що це таке.

Цінність зразкових курсів морального виховання полягає ще й у тому, що під час цих занять у здобувачів формуються морально-вольові якості: проникливість, наполегливість, активність, самостійність, ініціативність, почуття товарищескості, взаємопідтримки, вміння слухати та діяти. Завдання, необхідність і можливість його виконання і подолання труднощів.

У процесі художньо-естетичної діяльності вдало поєднує розумову та фізичну діяльність. Для створення виробу з пластичних матеріалів зі здобувачем вона повинна докласти зусиль, завершити роботу та оволодіти певними навичками.

Заняття з пластикою сприяють розвитку мілкої моторики рук здобувача, особливо м'язів кисті і пальців, що важливо для подальшого навчання письма в школі. Розвиток умінь і трудових здібностей пов'язаний з розвитком вольових якостей особистості, такі як уважність, посидючість і наполегливість. Здобувачі освоюють навички роботи для досягнення бажаного ефекту в роботі.

У процесі ліплення створюються сприятливі умови для розвитку естетичного сприйняття та емоційний стан, які поступово трансформуються в естетичному почутті і сприяють формуванню естетичного ставлення до дійсності. Художньо-естетичне сприйняття спрямоване насамперед на предмет у цілому, на його естетичний вигляд — гармонію форми, красу кольору, пропорційність деталей тощо.

На уроках ліплення вчитель-вихователь працюючи над розвитком творчої уяви, формуванням образотворчих та технічних навичок здобувача, пробудженням інтересу до цього виду діяльності. Система дошкільної освіти спрямована на підготовку здобувачів до початкової освіти.

Тому ліплення є одним із доступних дошкільникам видів художньої діяльності, найважливішим засобом всебічного розвитку здобувачів. Ліплення з різних пластичних матеріалів це – один із видів скульптурної техніки, пов'язаний з обробкою м'якого матеріалу – глини, пластиліну, солоного тіста; це художня діяльність, під час якої діти представляють предмети навколишньої їх дійсності та створюють елементарну скульптуру. Розрізняють такі види ліплення: декоративне, тематичне, художнє. Заняття ліпленням в дитячому закладі спрямовані на розвиток творчої уяви, формування образотворчих і технічних навичок здобувачів, викликають інтерес до цього виду діяльності.

2.2. Виявлення рівня розвитку творчої уяви дошкільнят

Базою дослідження став комунальний заклад «Ясла-садок». В експерименті брали участь здобувачі дошкільного віку з контрольної та експериментальної груп.

Мета нашого експерименту: визначити рівень розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку.

Були поставлені завдання:

1. Підбір діагностики розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку.
2. Визначення рівнів і критеріїв розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку.
3. Діагностика рівня розвитку творчої уяви здобувачів дошкільників.
4. Порівняння результатів контрольної та експериментальної груп, складання висновків.

Для діагностики творчої уяви здобувачів дошкільного віку була обрана методика «Авто без колес» О. Белобрикіної [2], адаптована для занять скульптурою.

Метою даної методики є оцінка рівня розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку.

У цьому методі здобувачам дошкільного віку пропонувалося зліпити неіснуючу машину без колес. Замість колес можна замінити та використовувати будь-які предмети (доріжки, лижі, сани, яблука, присоски, ковзани тощо).

Під час діагностики враховувалися такі критерії:

- оригінальність представленого предмета (автомобіля),
- оригінальність колірної рішення,
- оригінальність елемента, що замінює колесо.

Обрано критерії та рівні оцінки ступеня розвитку творчої уяви (див. табл. 2.1). На основі критеріїв виділено рівні розвитку творчої уяви:

- високий рівень - 5-6 балів - здобувачі створила автомобіль оригінальної форми, якого немає в звичайному всесвіті, використала оригінальне колірне рішення, використала незвичайний предмет, наприклад колеса, які зовсім не підходять до колеса.

- середній рівень - 4-3 бали - здобувачі створила машину, яка не нагадує реальні форми, або справжню машину з фантастичними елементами, колірне рішення не оригінальне, але всі частини машини різнокольорові, використовується один предмет, наприклад колеса, що нагадують колесо.

- низький рівень - 0-2 бали – здобувач створив звичайну машину, всі частини машини одно кольорові, використовували колеса звичайної форми.

Проведено діагностику здобувачів дошкільного віку контрольної та експериментальної груп. Результати розвитку творчої уяви представлені в таблиці, що підсумовує розвиток творчої уяви здобувачів контрольної та експериментальної груп.

Результати дослідження свідчать про недостатньо високий рівень розвитку творчої уяви дітей дошкільного віку.

Таблиця 2.1

**Критерії і показники рівня розвитку творчої уяви у дітей
дошкільного віку з ліплення**

Критерії рівня розвитку творчої уяви в ліпленні	Показники рівня розвитку творчої уяви в ліпленні
1. Володіння спеціальними художньо образотворчими знаннями, вміннями, навичками	Технічні навички та вміння володіння різними матеріалами. Володіння техніками ліплення. Володіння формотворними рухами. Уміння правильно передавати форму предметів. Уміння правильно передавати форму предметів. Уміння правильно передавати пропорції предметів. Уміння правильно передавати просторове положення предметів і їх частин. Емоційність створеного образу предмета чи явища. Розробленість змісту зображення.

	Динамічність художнього образу.
	Уміння створювати та ліпити декоративний орнамент з рослинних і геометричних елементів в різних геометричних фігурах. Вміння ліпити і розписувати силует за власним бажанням задуму відповідно до форми силуету і особливостями народного промислу.
2. Розвиток художньо образного сприйняття навколишнього світу і творів мистецтва	Художньо-образне сприйняття творів мистецтв. Уміння розповісти про предмет пред'являється зображення. Розвиток емоційно-чуттєвого ставлення до художнього образу. Емоційно-естетичне ставлення до навколишньої дійсності. Освоєння дітьми елементарних мистецтвознавчих знань. Знання характерних особливостей різних народних промислів декоративно-прикладного мистецтва.
3.Художественно-творча активність дитини в ліпленні.	Мотиваційно - ціннісне ставлення дітей до декоративної діяльності. Ставлення дитини до оцінки своєї роботи дорослим. Оцінка дитини створеного ним зображення. Самостійність і оригінальність задуму. Вміння розповісти про своєму сюжеті зображуваного, перерахувати його елементи. Уміння відобразити в малюнку сюжет і його елементи відповідно до плану. Уміння ліпити і розписувати та прикрашати силует за власним бажанням задуму відповідно до форми силуету і особливостями народного промислу. Пізнавальна активність. Рівень розвитку уяви.

Виходячи з умов, було виділено три рівні розвитку навичок і вмінь зі скульптури: високий, середній, низький наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Рівні художньо-творчого розвитку дітей старшого дошкільного віку в образотворчій діяльності

Рівень розвитку дітей дошкільного віку	Показники
Високий рівень (3 бали) від 18 до 15 балів	<p>Частини предмета розташовані, вірно. Правильно передає в роботі простір. Прагнення до найбільш повного розкриття задуму. У дитини є потреба самотійно доповнити зображення відповідними за змістом предметами, деталями (створити нову комбінацію з засвоєних раніше елементів). Яскрава емоційна виразність. Проявляє самотійність у виборі задуму. Зміст робіт різноманітно. Задум оригінальний. Завдання виконує самотійно. Сюжет ліплення відповідає попереднім оповіданням про нього. Здатний експериментувати з пластичним матеріалом, бачити в них образ і доліплювати різні елементи до образу.</p>
Середній рівень (2 бали), від 14 до 10 балів	<p>Розташування частин предмета трохи перекручене. Є помилки в зображенні простору. Дитина деталізує художнє зображення лише на прохання дорослого. Вміють місце окремі елементи емоційної виразності. Задум не відрізняється оригінальністю і самотійністю. Звертається за допомогою до педагога.</p>
	<p>Дитина на прохання педагога доповнює дрібними деталями. Чи не повна відповідність зображення попередньою розповіддю про неї. Частично експериментування. Бачить образ, але доліплює тільки до</p>

	схематичного образу.
Низький рівень (1 бал) Від 9 до 6 балів	<p>Частини предмета розташовані невірно. Відсутність орієнтування зображення. Зображення не деталізовано. Відсутня прагнення до більш повного розкриття задуму. Зображення позбавлене емоційної виразності. Задум стереотипний.</p> <p>Дитина зображує окремі, не пов'язані між собою предмети. Виконує роботу так, як вказує дорослий, не проявляє ініціативи і самостійності.</p> <p>Істотні розбіжності зображення з попередніми розповіддю про неї. Зображення типові: одна і та ж фігура, запропонована для ліплення, перетворюється в один і той же елемент зображення (коло - «колесо»).</p>

На основі отриманих даних здобувачі були розподілені на три етапи. Основою такого розмежування були якісні та кількісні особливості окремих етапів. Результати, отримані в ході дослідницького експерименту, представлені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Результати констатуючого етапу експерименту (в%)

Групи	Кількісне та процентне співвідношення					
	Рівні					
	Чисельність дітей	Низький рівень	Чисельність дітей	Середній рівень	Чисельність дітей	Високий рівень
Експериментальна	3	41%	3	36,3%	10	22,7%
Контрольна	1	31,8%	3	41%	10	27,2%

З таблиці 2.3. можна відзначити, що в експериментальній групі лише 22,7% здобувачів характеризуються високим розвитком творчої уяви, 36,3% - середнім, а 41% респондентів - низьким.

У контрольній групі високий розвиток творчої уяви виявлено у 27,2 % здобувачів дошкільного віку, середній — у 41 %, низький — у 31,8 % респондентів.

Порівняння результатів дослідного експериментальної та контрольної груп показало, що високий розвиток творчої уяви в контрольній групі на 4,5 % вищий, середній розвиток у цій групі на 4,7 % вищий, ніж в експериментальній групі, а низький розвиток в експериментальній групі на 9,2%.

Результати дослідницького етапу показали, що творча уява здобувачів дошкільного віку розвинена недостатньо, не всім здобувачам вдалося знайти оригінальне рішення при ліпленні з пластичними матеріалами автомобіля, виборі кольору виробу та зображенні коліс автомобіля. здобувачі контрольної групи характеризуються дещо більшим розвитком творчої уяви, ніж в експериментальній групі.

Отже, у здобувачів дошкільного віку, які беруть участь в основі дослідженні, недостатньо розвинена творча уява. Слід продовжувати роботу зі здобувачами дошкільнятами з розвитку творчої уяви в процесі з різними пластичними матеріалами.

2.3. Зміст роботи з розвитку творчої уяви в процесі навчання дошкільнят з пластичним матеріалом

Мета: Підвищення рівня розвитку творчої уяви здобувачів старшого дошкільного віку в процесі навчання конструювання з пластичними матеріалами.

Завдання:

1. Створення суб'єктного середовища для занять скульптурою, спрямованого на розвиток творчої уяви.

2. Розробка комплексу заходів з розвитку творчої уяви в процесі навчання ліплення з різними пластичними матеріалами.

3. Впровадження розробленого комплексу в навчально-виховний процес експериментальної групи.

На освітньому етапі створювалося предметно-творче середовище - сукупність матеріальних, естетичних, психолого-педагогічних умов, що забезпечують організацію життєдіяльності здобувачу в дитячому закладі, спрямованих на захист потреб та інтересів здобувача, підтримку її розвитку.

Дане освітнє середовище для розвитку образотворчого мистецтва було організовано відповідно до освітніх стандартів дошкільної освіти та відповідало таким вимогам: насиченість, трансформований простір, багатофункціональність матеріалів, варіативність, доступність та екологічна безпека.

Навчальне середовище ліплення з різними пластичними матеріалами включає:

- пристрої загального призначення,
- пристрої для ліплення,
- демонстраційний матеріал для занять з дітьми скульптурою,
- малюнки з зображеннями товарів, книжкова графіка,
- окреме місце для створення виставок дитячих робіт.

Для розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку розроблено комплекс занять із скульптури. Усі курси розроблено з урахуванням умов для розвитку творчої уяви: створено тематичне середовище, використано різноманітні методи та прийоми роботи: ігрові методи, наочні, словесні, практичні; дитина отримала свободу творчості.

Робота зі здобувачами експериментальної групи проводилася за задалегідь розробленим планом.

Основи занять скульптурою, що розвивають творчу уяву

Мета першого заняття «Чарівна квітка»: розвиток у здобувачів дошкільного віку моторики рук і творчої уяви. До уроку була організована підготовча робота: відгадування загадок про квіти, розглядання ілюстрацій із квітами.

У початковій частині заняття здобувачам дошкільного віку було запропоновано взяти участь у чарівних діях. В основній частині використовується візуальний метод – дослідження зразків. Здобувачам було запропоновано відповісти на запитання, чому квітку можна назвати чарівною. Люба З. припустила, що квітка виконує бажання, Вікторія А. стверджувала, що така квітка може мати незвичайний колір, Андрій А. стверджував, що чарівна квітка відрізняється від усіх інших квітів у саду. З висловлювань дітей видно, що їм було запропоновано вибрати матеріали для проекту. Аналізуючи зразок, було визначено основні частини квітки. Борис Григорович сказав, що квітка має пелюстки, Віталій Михайлович назвав це стеблом, Світлана Василівна відповіла, що квітка має листочок, а Данило Григорович додав, що в середині пелюстки є центральна частина.

На наступному етапі використовувалися словесні методи – пояснення способу виконання роботи та бесіда. Під час пояснень діти дізналися, що тісто потрібно змочити водою, щоб воно прилипало до основи, що серединку квітки можна зробити з приплюснутої кульки, що кульку для листочка потрібно розплющити і витягнути з одного. сторони, і що ці вусики потрібні для зображення пелюсток, які можна приклеїти всередину різними способами - у вигляді сльози, спіралі, кола та інше.

На наступному етапі здобувачам було надано свободу дій і запропоновано пофантазувати та створити свою чарівну квітку. Для здобувачів була організована самостійна робота з індивідуальною допомогою вчителя-вихователя. На завершальному етапі здобувачі розфарбували свою квітку фарбами.

На останньому етапі уроку було підбито підсумки, організовано виставку дитячих робіт та використано ігровий метод – розвиваючу творчу уяву навчальну гру «Пелюстка квітки».

Курс занять з ліплення «Квіткова фантазія» був спрямований на розвиток дрібної моторики та творчої уяви здобувачів дошкільного віку за допомогою пластичного матеріалу. Перед курсом була організована підготовча робота: вивчення ілюстрацій із зображенням квітів. У вступній частині заняття був використаний словесний метод – бесіда, під час якої здобувачі відповідали на запитання. Тетяна Б. сказала, що у творчій майстерні можна виготовляти будь-які вироби, а Віталій С. сказав, що в такій майстерні потрібно фантазувати. Олександр М. сказав, що бджола дзижчала, бо хотіла їсти, Ірина К. додала, що бджола мріяла про квітку. Далі використовувався наочний метод – розглядання квіткових ілюстрацій. Потім розіграли головну тему – бджілку та попросили здобувачів допомогти зірвати квіти з галявини.

В основній частині уроку наочний метод передбачає розгляд зразка Софія К. виявила, що квітка зроблена з картону, Тетяна Б. додала, що на картон приклеєні довгі джгутики з пластиліну. Потім дошкільнятам показали, як ліпити джгутики з пластиліну. На цьому етапі також використовувалися схеми із зображеннями квітів, за допомогою яких хлопці могли створити власну квітку відповідно до своєї уяви. В рамках практичної роботи дошкільнята мали змогу вільно займатися творчістю, а у разі виникнення труднощів їм надавалася індивідуальна допомога.

Усі квіти збирали на «полявині» для бджіл. У заключній частині уроку було використано словесний метод – читання художньої літератури, що дало змогу організувати бесіду про збереження природи.

Метою занять «Чужий» було представити уявлення про космос та розвинути творчу уяву при роботі з пластиліном. Перед заняттями була організована попередня робота: перегляд ілюстрацій до енциклопедії «Космос», «Планети Сонячної системи». У вступній частині заняття було

використано словесний метод – бесіда, під час якої дошкільники познайомилися з поняттям «космос». Олена Е. згадала, що планета, на якій ми живемо, називається Земля, а Юрій М. додав, що її мешканці – земляни. Дітям дошкільного віку також були показані фотографії інших планет Сонячної системи – Марса, Венери, Сатурна. Наочний метод – розглядання ілюстрацій – дозволив дітям сформувані свої уявлення про космос і планети. Потім здобувачі попросили передбачити, чи є життя на інших планетах. Сергій Д. заявив, що хтось має бути на інших планетах, а Тетяна О. додала, що ми просто нічого не знаємо про мешканців інших планет. В основній частині використовується ігровий метод – гра-подорож «Космічна прогулянка». На початку подорожі Валерій С. та Динис Г. виразно декламували напам'ять вірші про космос. Потім була організована пальчикова гімнастика для підготовки рук до роботи. Наступним етапом була гра з предметом – іграшковим прибульцем. Дітям дали свободу творчості – їм пропонувалося уявити та виліпити своїх друзів, які живуть на інших планетах.

Були організовані практичні заняття, під час яких дітям пояснювали прийоми роботи з пластиліном для ліплення інопланетян, організовували самостійну роботу для здобувачів дошкільного віку.

У заключній частині уроку було використано ігровий метод – організовано гру на розвиток творчої уяви «Ожив герой». Здобувачам дошкільного віку запропонували пограти з отриманими інопланетянами.

На курсі ліплення «Чарівна сніжинка» ставилася мета навчитися вигадувати та реалізовувати візерунок «сніжинка» по горизонталі на основі творчої уяви.

До уроку була організована підготовча робота: спостереження за сніжинками під час ходьби, читання вірша К. Бальмонта «Сніжинка», вирізання сніжинок з паперових серветок.

У початковій частині завдання використовувався словесний метод – розгадування ребусів, які дозволяли здогадатися, про що піде мова на уроці. Андрій А. та Олексій М. припустили, що мова піде про сніжинки.

Основною частиною заняття була бесіда, під час якої дошкільнята дізналися, звідки береться сніг, чому він скрипить під ногами та чому сніжинки білі. Наочний метод - розглядаючи фотографії сніжинок, здобувачі могли дізнатися про різноманітність сніжинок, а також дошкільнята могли побачити, що у всіх сніжинок зазвичай шість променів. Потім дошкільнятам запропонували створити чарівні сніжинки будь-якого кольору.

На наступному етапі в рамках практичної роботи здобувачам було представлено схему та техніку виконання роботи. З пояснень дошкільнята дізналися, що сніжинка складається з трьох ковбасок, покладених одна на одну, кінці прикрашені коротенькими ковбасками, але ще можна використовувати макаронні вироби. Далі дітям була надана свобода творчої діяльності та організована самостійна робота. На завершальному етапі здобувачі порівнювали свої сніжинки і з'ясували, що однакових сніжинок не буває, адже кожен підійшов до завдання творчо. Мета курсу ліплення «Зимові забави» — навчити виготовляти таку пелюстку з ліпного предмета — фігурки на основі розвитку творчої уяви складають композицію колективних дій та опосередковують взаємозв'язки між ними. Перед уроком була організована підготовча робота: перегляд фотографій з розповідей на цю тему.

У вступній частині уроку було використано ігровий метод – гра «А ти зробиш» та наочний метод – робота зі схемами. Здобувачі отримували картки зі схематичним зображенням маленьких людей у русі (ходьба, біг, стрибки, нахили, присідання) і просили прийняти такі ж положення, як показано на малюнку. А ось Петро П. створив чоловічка, який сидить на санях, Тетяна С. показала рух людини, яка кидає сніжку, Віталій Б. – рух бігу, а Микола М. представив людину, яка стрибає в повітря. Під час гри увагу дітей звертали на стан ручок та ніжок маленьких людей. Дошкільнята також описували позу

словами, які мали б обґрунтувати спостереження та звернути увагу на найважливіше. В основній частині дошкільнят пропонувалося вибрати одну з карток і вирізати людину в тій же позі, а потім змінити її. поза різьбленого чоловічка: підніміть руки, покладіть їх собі на талію, зігніть лікті, розставте або зігніть ноги і постарайтеся показати, що маленька людина швидко ходить або бігає.

На наступному етапі використовувався ігровий метод – гра стала основою для майбутньої колективної композиції. Здобувачам старшого дошкільного віку показали основу колективної композиції та пояснили, що це «майданчик», де «бігають» тепер уже сформовані чоловічки. Дітям дошкільного віку було запропоновано сформувати маленьких людей так, ніби вони вже ходили на цей майданчик. І показали, як здобувачі разом веселилися та розважалися, каталися на лижах та санках, кидалися сніжками, ліпили сніговиків та снігову фортецю. На практичних заняттях хлопці представили, кого хочуть моделювати: хлопчика чи дівчинку, в якому одязі та в якій положеннях.

Здобувачам дошкільного віку також пропонувалося узгодити розміри фігур. Здобувачам дошкільникам пропонувалося використовувати в якості мірки вказівний палець. Людмила А. виліпила чоловічка, який ліпить сніговика, Ірина В. зобразила чоловічка на ковзанах, Віталій Г. і Віра К. виліпили дітей, які граються в сніговиків, а Іван Б., Ілля З. і Тарас С. зобразили людей, що котяться. вниз по пагорбу. Валерія К. і Семен М. випустили фігурки лижників.

На останньому етапі заняття була організована гра з розігрування ролей готового виробу – діти перемістили своїх людошок на збірну базу та грали на «майданчику».

Метою курсу ліплення «Казкові тварини» було формування навичок ліплення різноманітних казкових тварин та розвиток творчої уяви здобувачів дошкільного віку.

До уроку була організована підготовча робота: вивчення ілюстрацій із зображенням тварин.

У вступній частині була організована бесіда, під час якої дошкільники пригадали, яких казкових тварин вони знали, який у них характер та особливості поведінки. Слава Г. згадав жар-птицю, Артем М. назвав змія-Горинича, Данило Х. назвав її кентавром, Аліція А. згадала єдинорога. Далі, граючи з предметом – іграшкою Чебурашкою, здобувачі мали здійснити мрію героя та знайти для нього друзів. Під час основної частини занять як наочним методом (перегляд експонатів виставки), так і практичним методом (вправи), дошкільнята мали свободу творчості – вони ліпили казкових тварин, спираючись на вашу уяву. Наприкінці уроку відбулося обговорення улюблених творів та гра з готовими виробами. Курс скульптури «В лісі казкове дерево росло» був спрямований на розвиток умінь вирізати казкові дерева на основі творчої уяви.

Перед заняттям була організована підготовча робота: розглядання дерев у дитячому садку та ілюстрацій із зображенням дерев.

У вступній частині заняття в рамках методу словесної розповіді дошкільнятам розповіли історію про Лесовичку, яка посіяла біля свого будинку принесене вітром зерно. Насіння за одну ніч виросло в напрочуд гарне казкове дерево, яке міг побачити лише той, хто доглядає за лісом – таким чином ліс віддячив Лесовичці за турботу.

На наступному етапі здобувачам дошкільного віку пропонувалося уявити таке дерево. Під час демонстрації прийомів роботи дітям було продемонстровано незвичайний прийом ліплення: нанесення шару темно-зеленого пластиліну на картон – траву; Згорніть коричневі пучки пластиліну, з товстих пучків сформуєте стовбур, а з тонких пучків сформуєте листочки, втиснувши їх у пластилін на гілочках.

Після пояснень здобувачам було запропоновано придумати та сконструювати своє чарівне дерево. В рамках самостійної роботи дошкільники мали свободу займатися творчою діяльністю, а у разі

виникнення труднощів їм пропонувалась індивідуальна допомога. У заключній частині уроку було підведено підсумки та розібрано творчість дітей – кому вдалося найточніше зобразити дерево і чиє Дерево виявилось чарівнішим. Під час розмови виявилось, що найчарівніше дерево вийшло від Валерії О. та Кирила Д., які створили листя незвичайної форми. Мета курсу ліплення «Казки з пластиліну» (малювання з пластиліну) полягала в тому, щоб навчити дітей ліпити зображення улюблених казкових картин, спираючись на набуті раніше знання та досвід, а також творчу уяву.

До уроку була організована підготовча робота: читання казок, перегляд мультфільмів на цю тему.

У вступній частині заняття була створена мотивація до гри - відгадавши загадку, дошкільнята дізналися, що на занятті буде робота з пластиліном. Потім була організована гра з матеріалами для ліплення, під час якої здобувачі дізналися про основні кольори та властивості матеріалів для ліплення.

Потім здобувачам запросили у подорож до країни пластичних матеріалів, де вони змогли використати цей матеріал у незвичний спосіб.

В основній частині уроку під час «подорожі» країною пластиліну дітям роздали аркуші з контурним малюнком хатинки на курячих ніжках. І постало питання, що робити з хатиною, якщо в руках тільки пластилін. Валерія О. та Віталій П. запропонували зробити таку хатинку з пластиліну, Варвара В. та Владислав С. запропонували зробити хатку з колоди, а Олександр Н. та Валерія М. розповіли, що пластилін розмальовують, як балончики з фарбою. Після узагальнення відповідей здобувачі під час бесіди виявилось, що найкраще розмальовувати хатку пластиліном, а не фарбами.

На наступному етапі під час наочного прийому – демонстрації прийому роботи – здобувачі дізналися, що маленькі шматочки пластиліну потрібно відламувати і рівномірним шаром класти по контуру зображення. Потім для здобувачів була організована самостійна робота, під час якої їм була надана

свобода творчої діяльності. У разі виникнення труднощів надавалася індивідуальна допомога.

Наприкінці заняття дошкільнята оглянули готові роботи на виставці та перевірили, хто з хлопців проявив більше фантазії, розмальовуючи хатку. Вони дійшли висновку, що Вікторія О. вибрала незвичайні кольори для хатинки, Олександр Н. отримав веселу хатинку, а Вера К. додала незвичайні деталі в хатинку. Мета курсу «Золота рибка» — навчити дітей ліпити зображення казкова рибка, заснована на набутих раніше знаннях і досвіді, а також на творчій уяві. Перед уроком була організована підготовча робота: розглядання зображень річкових і морських риб, пригадування їх назв. У вступній частині було використано словесний метод – дошкільнята розгадували ребус та слухали вірш про рибку, що допомогло визначити тему майбутнього заняття. Микола М., Віталій Д. та Валерія О. запропонували, щоб урок був про рибу.

В основній частині використовувався візуальний метод – аналіз зразків. Здобувачам було запропоновано розглянути та побачити іграшки-рибки. Алла А. та Марія А. помітили, що тіло риби стиснуте з боків, Семен Г. додав, що тіло було подовженим спереду та ззаду, а Данило Г. заявив, що тіло було вкрите лускою. Віталій З. та Андрій Б. відповіли, що риба має плавники на спині та грудях, а Гліб Н. помітив, що риба має хвіст.

На наступному етапі дітям були продемонстровані принципи роботи та організована практична, самостійна робота дошкільників. Після формування рибки у здобувачів була творча свобода – вони могли прикрасити її за власними ідеями. На останньому етапі заняття був застосований веселий прийом – гра з готовим виробом. Здобувачам було запропоновано пограти з вирізаними ними рибками.

Метою заняття з ліплення «Весняний пейзаж» було створення весняного пейзажу в техніці пластилін і таким чином розвивати творчу уяву. До уроку була організована підготовча робота: читання творів про весну, заучування віршів, спостереження за весняними явищами на прогулянці, перегляд

ілюстрацій про весну та обговорення їх змісту, бесіда зі здобувачами на тему «Пейзаж» — один із видів малювання; дидактичні ігри.

У вступній частині була створена мотивація до гри. Здобувачам зачитали листа від «художника», який погодився написати пейзаж, але в нього закінчилися фарби й олівці, і його попросили допомогти «художнику».

На наступному етапі під час бесіди дошкільники визначили матеріал, який можна використовувати замість фарб – пластилін та назву техніки виготовлення виробу – пластилінографія.

Розгадавши ребус, можна було визначити тему твору. Микола Д., Віталій Г. та Андрій З. припускали, що буде весна. Під час бесіди було встановлено основні ознаки весни. Сергій П. сказав, що весною все оживає, Борис М. відповів, що сніг тоне, Іван К. сказав, що світить сонечко, Марія А. згадала, що навесні птахи прилітають, Тетяна С. сказала, що весною починає проростати трава, а Віра К. додала, що з'являються перші квіти. Далі здобувачам дошкільного віку пропонували підійти до столів і допомогти «художнику» виконати завдання.

В основній частині використовується наочний метод – показується, як виконана робота. Здобувачі крок за кроком виконували вказівки педагогі-вихователя і в рамках своєї роботи розмальовували небо та землю пластиліном. Потім всі вчилися ліпити хмаринку із спіралью закрученого джгутика, сонечко з кола з пластиліну та джгутика, первоцвіти з гарбузового насіння та зеленого пластиліну.

На наступному етапі дошкільнятам була надана свобода творчої діяльності - їм пропонувалося подумати, як можна розташувати деталі пейзажу на місцевості та додати в пейзаж свої елементи на свій розсуд.

На завершальному етапі під час бесіди було проведено аналіз робіт та виявлено роботи, що характеризуються творчим підходом. Таким чином, на формувальному етапі експериментальної групи комплекс курсів ліплення, враховуючи умови для розвитку творчої уяви: використовувалися різноманітні методи та прийоми роботи: ігрові, словесні, практичні методи;

Ігри та вправи слугували розвитку творчої уяви; здобувачка отримала свободу творчості.

2.4. Аналіз експериментального дослідження розвитку творчої уяви дошкільників у процесі навчання з ліплення

Мета: Визначити рівень розвитку творчої уяви у здобувачів дошкільного віку після формувального етапу експерименту.

Завдання:

1. Проведення повторної діагностики рівня розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку контрольної та експериментальної груп після формування етапу експерименту.

2. Порівняння результатів дослідницького та контрольного етапів експерименту.

На контрольному етапі експерименту використовували ті ж діагностичні процедури, що і на етапі дослідження. Результати діагностики оцінювали за критеріями та рівнями, описаними в розділі 2.2. Результати розвитку творчої уяви за контрольний період представлені в діагностичній картці та в таблиці для зведеної оцінки розвитку творчої уяви здобувачів контрольної та експериментальної груп.

Результати дослідження свідчать про те, що рівень розвитку творчої уяви здобувачів дошкільного віку дещо підвищився. Більш детально результати представлені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Результати рівень розвитку творчої уяви дошкільнят експериментальної і контрольної групах

Групи	Кількісне та процентне співвідношення		
	Рівень		
	Високий	Середній	Низький
Експериментальна	31,8%	50%	18,2%
Контрольна	27,2%	45,6%	27,2%

З таблиці 2.4 видно, що в експериментальній групі 31,8% здобувачів характеризувались високим розвитком творчої уяви, 50% - середнім, 18,2% опитаних - низьким.

У контрольній групі 27,2% здобувачі дошкільного віку характеризуються високим розвитком творчої уяви, 45,6% - середнім, а 27,2% респондентів - низьким. У цій фазі розвиток творчої уяви дещо вищий в експериментальній групі. Високий рівень – 4,6%, середній – на 4,6% вищий на 4% дослідної групи, низький – на 9% вищий у контрольній.

Результати порівняння досліджуваної та контрольної фаз представлені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Результати порівняння констатуючого і контрольного етапів

Рівень	Кількісне та процентне співвідношення			
	Групи			
	Констатуючий етап	Контрольний етап	Констатуючий етап	Контрольний етап
Високий	22,7%	27,2%	31,8%	27,2%
Середній	36,3%	41%	50%	45,6%
Низький	41%	31,8%	18,2%	24,2%

З таблиці 2.5 видно, що в експериментальній групі високий рівень розвитку творчої уяви зріс на 9,1 %, середній рівень знизився на 13,7 %, а низький рівень розвитку творчої уяви знизився на 22,8 %.

У контрольній групі рівень розвитку творчої уяви змінився незначно – середній рівень підвищився на 4,6%.

Тому можна стверджувати, що заняття ліпленням ефективно розвивають творчу уяву здобувачів дошкільного віку. Багато здобувачі старшого

дошкільного віку знаходили оригінальне рішення при ліпленні машини, підбираючи колір виробу і зображуючи автомобільні колеса.

Отже, можна зробити такі висновки: Результати дослідницького етапу експерименту показали, що здобувачі-учасники дослідження характеризуються недостатнім рівнем розвитку творчої уяви, що свідчить про необхідність подальшої роботи з здобувачами дошкільного віку над їх розвитку в процесі ліплення. На формувальному етапі експерименту в навчально-виховний процес експериментальної групи було введено ряд курсів скульптури з урахуванням умов для розвитку творчої уяви: створено тематично розвиваюче середовище, використовувалися різноманітні методи та способи: ігрові, наочні, словесні, практичні; дитині надавалася свобода творчої діяльності. Результати контрольного етапу показали, що заняття ліпленням ефективно розвивають творчу уяву дітей дошкільного віку. Багато дітей старшого дошкільного віку знаходили оригінальне рішення при ліпленні машини, підбираючи колір виробу і зображуючи автомобільні колеса.

ВИСНОВКИ

Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що творча уява – це процес створення людиною нових образів та ідей, втілених у конкретних оригінальних продуктах діяльності; здатність людини створювати нові образи шляхом обробки психічних компонентів, придбаних у минулому. Творча уява передбачає самостійне створення образу, речі чи знака, які не мають аналогів. Творча уява починає проявлятися в старшому дошкільному віці, але вона не формується сама по собі, а розвивається протягом усього життя дитини і залежить від умов її життя, виховання і вражень, які дитина отримує.

Скульптура є одним із видів образотворчого мистецтва, доступних дітям дошкільного віку, і є найважливішим засобом всебічного розвитку дітей. Скульптура – один із видів скульптурної техніки, пов'язаний з обробкою м'якого матеріалу – глини, пластиліну, солоного тіста; це художня діяльність, в якій здобувачі зображують предмети навколишньої дійсності і створюють елементарну скульптуру. Розрізняють такі види скульптури: декоративну, предметну, діючу скульптуру. Заняття скульптурою в дитячому садку розвивають творчу уяву, формують у дітей художні та рукодільні навички, пробуджують інтерес до цього виду діяльності. Для розвитку творчої уяви при навчанні ліплення необхідно дотримуватись ряду умов: використання у навчанні ліплення різноманітних методів і прийомів: ігрових, практичних, образотворчих, словесних, ігор та вправ на розвиток уяви, які дають дитині свобода дій і позитивна мотивація створюють для роботи. Результати дослідницького етапу експерименту показали, що у дітей-учасників дослідження недостатньо розвинена творча уява, що свідчить про необхідність подальшої роботи з дошкільнятами щодо їх розвитку в процесі ліплення.

На формувальному етапі експерименту було створено середовище для розробки теми, розроблено та впроваджено в навчальний процес

експериментальної групи комплекс занять з ліплення з урахуванням умов для розвитку творчої уяви: різноманітні методи та прийоми. роботи використовувалися: ігрові, наочні, словесні, практичні методи; Для розвитку творчої уяви використовувалися ігри та вправи; дитині надається свобода творчої діяльності та наявність середовища для розробки теми.

REFERENCES

1. Архипенко, М. Художньо-естетичне виховання - ліплення з глини - ліплення з солоного тіста : Журнал / Дошкільне виховання. 2013. № 4. С. 59-62.
2. Белобрикіна, О.А. Маленькі чарівники, або на шляху до творчості [Текст]: Збірник методичних вказівок / Пернопіль: 1993. 62 с.
3. Бондаренко, Т. М. Комплексні заняття в першій молодшій групі дитячого садка: Практичний посібник для вихователя і методистів ЗДО / Х.: Учитель, 2004. 274 с.
4. Брушлінський А., Голосовкер, Л. Уява і творчість: Практичний посібник для вихователя і методистів ЗДО / Київ.: Освіта, 2014. 145 с.
5. Ветлугіна, Н.А. Художня творчість і дитина.: Посібник для вихователів дитячого садка / Харків .: Просвіта, 2002. 245 с.
6. Виготський, Л.С. Уява і творчість у дитячому віці: Психологічний нарис. 3-е изд. / Харків.: Просвіта, 1991. 412 с.
7. Грибовська, А. А. Навчання дошкільнят декоративного малювання, ліплення, аплікації: конспекти занять: Навчально-наочний посібник для дітей дошкільного віку / Вінниця: Поділля, 2008. 151 с.
8. Грибовська А.А. Дітям про народне мистецтво : Навчально-наочний посібник для дітей дошкільного віку. / Суми: Богдан, 2015. 164 с.
9. Грибовська А.А. Ліплення в дитячому садку: Конспекти занять для дітей 2-7 років. / Київ: Сфера, 2013. 180с.
10. Дем'яненко, О.М. Уява дошкільника : Журнал дошкільне виховання // Дошкільне виховання. К.: 2010. № 5. С. 136.
11. Доронова Т.Н., Якобсон С.Г. Навчання дітей малювання, ліплення, аплікації в грі: кн. для вихов. дет. саду / Харків: Просвіта, 2013. 143 с.
12. Д'яченко, О.М. Розвиток уяви дошкільнят: Серія «Психологія освіти» / Одеса: РАО, 2006. С. 35-56.
13. Д'яченко, О. М. Розвиток уяви в дошкільному дитинстві : Серія «Психологія освіти» / Одеса: РАО, 2009. 131 с.

14. Зінківський, В.В. Психологія дитинства : / Київ: Академія, 2006. 346 с
15. Історія мистецтва. Живопис. Скульптура. Архітектура : / Головний редактор Н. Арановський. Харків: Просвіта, 2017. 848 с.
16. Казакова Т.Т. Розвиток творчості у дошкільників : Посібник / Суми. Промінь, 2001. 192 с.
17. Казакова, Т. Розвивайте у дошкільників творчість. [Текст]: Методичний посібник для вихователів / Т.Г. Казакова. Суми: Промінь, 2015. – 193 с.
18. Кирилова, Г. Д. Розвиток уяви в дитинстві : Навчальний посібник / Одеса: МП Простір, 2011. С. 46-60.
19. Козлова, С.А., Куликова С.А. Дошкільна педагогіка : Учеб. Посібник для студ. серед. пед. навч. закладів. / Київ. Академія, 1998. 432 с.
20. Колодіна, Д. Н. Ліплення і малювання з дітьми 2-3 років. [Текст]: Конспекти занять. / Суми: Просвіт, 2016. 234 с.
21. Комарова, Т. С. Образотворча діяльність в дитячому садку : Навчання і творчість. / К.: Педагогіка, 2010. 247с.
22. Комаров, Т. С. Дитяче художня творчість : Методичні рекомендації до «Програмі виховання і навчання в дитячому садку» / Вінниця.: Синтез, 2006. 136 с.
23. Комкова, М. І. Методи і прийоми розвитку творчої уяви дошкільників у процесі ліплення. [Текст]: / Соціальна мережа працівників освіти. Суми, Просвіт, 2014. 267 с.
24. Косаковська, Е. А. Ліплення в дитячому садку : Посібник для вихователів / Умань.: Учпедгиз, 1961. 145 с.
25. Космінська, В. Б., Халезова, Н. Б. Основи образотворчого мистецтва і методика керівництва образотворчою діяльністю дітей : Навчальний посібник для студентів / Харків.: Просвіта, 2007. 223 с.

26. Космінська, В.Б. Теорія і методика образотворчої діяльності в дитячому саду : Навчальний посібник для студентів / Харків.: Просвіта, 2007. 253 с.
27. Корчинова, О.В. Дитяче прикладна творчість : Книга / Одеса: Фенікс, 2005. С. 93-113.
28. Кудрявцева, В., Сидельникова, В. Дитина-дошкільник: новий підхід до діагностики творчих здібностей : Журнал / Дошкільне виховання. 1995. № 9, 10. С.52-59.
29. Леонт'єв, О.М. Лекції з загальної психології. [Текст]: / Навчальний посібник для студентів / Харків.: Просвіта, 2019. 253 с.
30. Люблінська, А.А. Нариси психологічного розвитку : / Луцьк.: Поділля, 2013. С. 49-90.
31. Ликова, І.А. Образотворча діяльність в дитячому садку : Планування, конспекти занять, методичні рекомендації / К.: Промінь, 2015. 140 с.
32. Методика навчання образотворчої діяльності та конструювання. [Текст]: / За редакцією Т.С. Комарової. Умань.: Поділля, 1991. 251 с.
33. Мухіна, В.С. Дитяча психологія : / Київ.: Освіта, 2012. С. 57-74.
34. Немов, Р.С. Психологія : Учеб. для студентів вищ. пед. навч. закладів: У 3 кн. Кн. 1. Загальні основи психології. - 3-е изд. / Полтава.: ВЛАДОС, 2011. 688 с.
35. Немов, Р. С. Психологія : Учеб. Для студентів вищих. пед. навч. Закладів: У 3 кн. Кн. 2. Психологія освіти. 3-е изд. / Полтава.: ВЛАДОС, 2009. 608 с.
36. Загальна психологія : / під ред. А.В. Карпій. А.: Освіта, 2002. 345 с.
37. Пантелєєва Л.В., Камінь Е.Н. Художня праця в дитячих садах : книга для вихователя дитячого садка / Чернігів.: Про-освіта, 2007. 342 с.
38. Педагогіка : / під ред. В.А. Сластенина. О.: Школа-прес, 1997. 512 с.
39. Петровський, А. В. Уява : Загальна психологія. / Київ.: Просвіта, 2005. С. 45-69.

40. Підкасистий, П.І., Хайдаров, Ж.С. Технологія гри в навчанні і розвитку : / Волинь.: Поділля, 2001. 269 с.
41. Поддьяков, М., Дідро, А. Психічне розвиток і саморозвиток дитини від народження до 6 років. Новий погляд на дошкільне дитинство : / К.: Річ, 2010. С. 102-108.
42. Програма «Від народження до школи» : / М.А. Васильєвої, Н.Є. Веракси Режим доступу:
43. Сакулина, Н.П., Комарова ,Т.С. Образотворча діяльність в дитячому садку : / К: Про-освіта, 1982. 236 с.
44. Смирнов, Е. О. Дитяча психологія : Учеб. для студ. вищ. пед. навч. закладів. / Одеса.: ВЛАДОС, 2003. 368 с.
45. Соловйова, О.М. Психологія розвитку творчості : / К.: НОРМА, 2010. 748 с.
46. Сорокін, Г.Л. Уява і фантазія в дошкільному віці : / Питання психології. К.: 2011. №2. С. 58-59.
47. Терентьев Р.О. Творча уява і способи його розвитку : / К.: Питання психології. 2011. №2. С. 45-51.
48. Халезова Н.Б. Декоративна пластика і декоративне ліплення в дитячому садку : / Миколаїв: Сфера, 2015. 112 с.
49. Художня творчість в дитячому садку : / Под ред. Н.А. Ветлугиной. Київ.: Про-освіта, 2004. 284 с.
50. Шайдурова, Н.В. Методика навчання дошкільнят образотворчої діяльності : навчальний посібник / К.: Сфера, 2008. 160 с.
51. Швайко, Г.С. Заняття з образотворчої діяльності в дитячому саду : / Київ.: Про-освіта, 2003. 236 с.
52. Юшкевич, Н. Перспективний план ознайомлення дітей дошкільного віку з образотворчим мистецтвом / Дошкільна педагогіка. – К.: 2008. № 7. С. 50.
53. Яковлева, Е. Е. Уява і творчість на заняттях в дитячому саду / Дошкільне виховання. К.: 2012. № 3. С. 22- 28.

ДОДАТКИ

Додаток А.

Використовувані прийоми ліплення

«Розминка» - натиснення руками і пальцями на шматочок пластиліну або тіста.

«Отщипування» - відділення від великого шматка пластиліну або тіста невеликих шматочків за допомогою великого і вказівного пальців руки. Для цього спочатку прищипують з краю великого шматка невеликий шматочок пластиліну або тіста, а потім відривають його.

«Шльопання» - енергійне поплескування по тесту напруженої долонею з прямими пальцями. Розмах рухів можна варіювати.

«Сплющення» - стискання шматка тесту (пластиліну) з метою надання йому плоскої форми. Невеликий шматок пластичного матеріалу можна сплюснути за допомогою пальців. Великий шматок притискають долонями (під тиском ваги тіла) до плоскої поверхні.

Методичні рекомендації щодо організації ліплення з дошкільниками

Важко сказати, хто і коли вперше почав ліпити. Відомо лише, що за свій перший матеріал для ліплення людина обрала глину. Спочатку то були вжиткові вироби – різноманітний посуд, а вже згодом з'явилися глиняні прикраси і іграшки.

У північних країнах здавна й досі, коли на радість дітям випадає мокрий сніг, у дворах зростають справжні снігові містечка. А в теплих краях на березі моря влаштовують конкурси скульптур з піску. В садочку можливо використовувати і сніг, і пісок, але в основному на заняттях використовується глина, пластилін та солоне тісто.

Своєрідність ліплення полягає у тому, що за допомогою цього виду діяльності передається форма предмета в трьох вимірах.

Діти з задоволенням ліплять людей, тварин, посуд, транспортні засоби, овочі, фрукти, іграшки. Предмети, які вони створюють можливо використовувати в ігровій діяльності.

Під час підготовки до ліплення дитина дістає багато знань про предмет (назва, форма, будова, колір, призначення). Разом з тим збагачується її словник, зв'язна мова, за допомогою якої можна описати образ по пам'яті. Це сприяє розвитку її мислення, уваги, уяви та інших процесів.

На заняттях дитина дістає відомості про способи ліплення і сама навчається це робити. На основі свого досвіду вона намагається самостійно розв'язати навчальні завдання, а згодом ця самостійність переростає у творчість.

У процесі ліплення більше, ніж за будь-якої діяльності, можна домогтися максимальної активності обох рук, розвивати і зміцнювати пальці, особливо великі, вказівні, середні. Щоб засвоїти техніку ліплення, дитині потрібно розвинути спеціальні рухи щодо їх сили, точності, темпу, спрямованості, плавності, ритмічності. Ці якості допоможуть дошкільнику надалі оволодіти різними видами навчальної, трудової діяльності.

Під час ознайомлення з предметом дитина навчається розуміти його красу. Вона сама починає передавати в ліпленні окремі виразні його ознаки, намагається ретельно обробити поверхню виробу, оздоблює його орнаментом та інше.

Ознайомлюючи дітей з деякими зразками скульптури і декоративно-прикладного мистецтва, ми виховуємо в них любов і повагу до людей, що створили ці чудові речі.

Ліплення допомагає виховати цікавість до образотворчої діяльності. Дитина ставить перед собою певну мету і доводить почату справу до кінця, а це сприяє розвитку організованості, цілеспрямованості і наполегливості, дисциплінує її.

Дорослим потрібно пам'ятати, що вони повинні навчати дитину ліпити, а не зробити з неї скульптора, і ліплення не самоціль, а лише засіб всебічного розвитку і виховання.

Передбачено ускладнення технічних прийомів. Це дасть змогу дорослим вибрати тему для роботи з дітьми відповідно їх вікові та уміння.

Є такі види занять з ліплення: за зразком, за задумом, з природи, предметне ліплення, сюжетне, декоративне, рельєфне.

За зразком: у присутності дітей дорослий ліпить зразок, розповідає про прийоми роботи і її послідовність. Кожну дію педагог підкреслює словами, рухами рук та пальців. На заняттях з ліплення, де діти закріплюють раніше набуті знання, дорослий використовує частковий показ лише тієї частини предмета, яку діти не знають чи погано засвоїли, ставить завдання побудувати композицію, запам'ятати предмети їх по пам'яті.

На заняттях другого типу – за задумом – діти самостійно, ґрунтуючись на своїх знаннях та вміннях, обирають тему, продумують композицію, визначають послідовність роботи, шукаючи прийоми виконання. Мета цих занять – розвиток самостійності, ініціативи і творчих здібностей дітей. Проведення їх дає змогу виявити інтереси дітей, ступінь розвитку їх творчих задумів, оволодіння зображувальними вміннями та навичками. Такими заняттями не слід зловживати (проводиться раз на квартал).

У роботі з дітьми дошкільного віку значне місце відводиться ліплення з природи. Критерієм оцінки таких робіт є подібність природи. Дитина вивчає предмет, виявляє основну форму, будову, пропорції, співвідношення частин, характерні особливості, прийоми ліплення предмета. Якщо виникає необхідність, педагог показує окремим дітям прийоми ліплення на окремому шматочку глини чи пластиліну.

Досить популярне і сюжетне ліплення. Діти старшого дошкільного віку роблять багатофігурні композиції, прагнуть зображувати людей, тварин у різних позах. Це здебільшого нескладні побутові сценки, епізоди казок та ін.

У роботі з дітьми різного дошкільного віку можна використати такі способи ліплення: конструктивний, пластичний і комбінований. Конструктивний – найпростіший з них. Предмет ліпиться з окремих частин. Наприклад, пташка: спочатку ліпиться тулуб, голівка, підставка, а далі з'єднуються усі частини і надають фігурці характерних ознак. Конструктивним способом ліплення діти користуються в молодшій групі дитячого садка. Цей спосіб застосовується надалі в усіх вікових групах, але кількість деталей збільшується, а прийоми з'єднання частин ускладнюються.

Пластичний спосіб найскладніший. Це ліплення із цілого шматку глини, з якого відтягуються усі дрібні деталі, частини тіла та ін. Починають діти ліпити цим способом з середньої групи (овочі, фрукти, іграшки). Наприклад, під час ліплення мишки із загального шматочка глини дитина утворює потрібну форму, відтягує мордочку, вушка, хвостик, лапки та за допомогою стеки надає їй характерних ознак. Пластичним способом діти ліплять

протягом усього дошкільного віку. В збірці подано зразки виготовлення предметів цим способом, це: качка, свинка та ін.

Комбінований спосіб поєднує в собі і ліплення з цілого шматка глини і з окремих деталей або частин. Наприклад, із шматка глини ліпимо частину курочки: тулуб, голову, а дрібні деталі та підставку готуємо окремо, а потім з'єднуємо їх. Зразки: півник, курочка, гусак, зайчик, крокодил, соболь, кенгуру, черепаха та ін.

Крім того, під час виготовлення птахів, тварин, людей користуються прийомами рельєфного ліплення: невеличкі шматочки глини або пластиліну накладаються на основну форму, а потім стекою або пальцями примазуються. Після чого виробу надають потрібної форми, це: синиця, снігур, Снігуронька, дід Мороз, виноград.

Робочим матеріалом для ліплення може бути як глина, пластилін або солоне тісто.

Прийоми ліплення для дітей третього року життя:

Діти цього віку вчаться відщипувати маленькі шматочки глини від грудочки, розкочувати прямими рухами, скочувати коловими рухами, вдавлювати, прищипувати, розплескувати між долонями, з'єднувати виліплені форми (циліндричні, кулясті, дископодібні). Найважчий прийом для дітей цього віку скочування. Тому спочатку потрібно дати дітям покатати між долонями готову кульку. Можливо вихователю виконати цю дію разом з дитиною. Діти вправляються в кругових рухах. З'єднують предмети з двох частин (не більше). Тематика така: крихти для півника, олівці, кукурудзяні палички, огірочки, бублики, ягідки, колобок, м'ячики, коржики, млинчики, гудзики, пірамідки, грибок, ляльку-невалаяйку.

Прийоми ліплення для дітей 4-го року життя:

Діти продовжують знайомитися з прийомами ліплення: розкочування, скочування, з'єднують видовжені форми у кільце, розплескують, защипують пальцями краї (варенички ліплять). Діти цього віку вчаться ліпити нескладні предмети з двох, **трьох** частин однакової чи різної форми. Нове: вчаться розкочувати вертикально і під кутом (морква), відтягувати дрібні частини (дзьоб, хвіст пташки), примазувати, вчаться пропорційно ділити грудочку глини чи пластиліну. Тематика занять: «Кульки», «Ягідки», «Горішки для білочки», «Снігова баба», «Бурульки», «Веселий поїзд», «Качечка з каченятами».

Прийоми ліплення для дітей 5-го року життя:

Діти навчаються передавати у ліпленні якомога більше ознак предмета (циліндричної, кулястої, дископодібної форми). Діти закріплюють вміння дотримуватися пропорцій між частинами, заокруглювати і загострювати краї, відтягувати і примазувати дрібні частини, вдавлювати форми, опановують **спосіб ліплення з цілого шматка**. Ліплять зображення з **5-6 частин**. Опановують в ліпленні овальну форму. Також діти цього віку вчаться створювати нескладні сюжетні композиції, використовують стеку для створення декору поверхні виробу.

Орієнтовна тематика: «Дарунки осені», «Грибна галявина», «Їжачки», «Рукавичка», «Троє Поросят», «Сервіз для ляльки».

Прийоми ліплення для дітей 6-го року життя:

Діти закріплюють прийоми ліплення, набуті в попередніх групах. Вчаться ліпити вільно використовуючи різні способи: конструктивний, пластичний, комбінований. Під час ліплення вчаться надавати фігурам стійкості. Вчаться ліпити з уяви, з природи. Тварин ліплять використовуючи пластичний спосіб (з цілого куска). Діти старшого дошкільного віку вчаться передавати динаміку предметів (тварини і люди рухаються).

Вчаться ліпити посуд стрічковим способом. Діти ліплять рельєфні зображення, декорують вироби маленькими деталями. В основному ліплять «пальцевим» способом (тримаючи в предмет в руках), не бажано, щоб діти цього віку розкачували та розплющували вихідну форму безпосередньо на дошці. В цьому віці у дітей вдосконалюються навички роботи зі стекою (нанесення рельєфів).

Конспекти занять

Заняття з ліплення «Лісова галявина» (старша група)

Техніка: пластиліновий живопис

Вікова група: старша група 5-6 років.

Форма організації: групова.

Мета: Розвиток і формування естетичного сприйняття, вміння виконувати роботу в техніці пластиліновий живопис.

Завдання:

- Вчити дітей передавати в ліпленні зображення птахів, тварин, ґрунтуючись на знання і досвід, отримані раніше ритмічно відщипувати невеликі шматочки пластиліну від основної маси, акуратно наносити їх по контуру зображення, плавно розгладжуючи поверхню.

- Тренувати в підборі потрібного кольору, доповнюючи зображення дрібними деталями.

- Формувати навик перевтілення в образ сонечка, вітру, передаючи їх характер рухами мімікою.

- Розвивати дрібну моторику рук і координацію рухів, емоційну чуйність, образне сприйняття, уяву, творчість. Розвивати інтерес до світу живої і неживої природи.

- Виховувати почуття товарищескості і взаємодопомоги, бажання допомагати тому, хто потребує допомоги.

Матеріал: картки з картону з контурним зображенням казкових героїв, пластилін, скринька, казкове дерево, стеки, серветки.

Хід заняття: Привітання та знайомство з дітьми. Встановлення контакту.

- Я приготувала для вас загадку, відгадку сховала в цій коробці. Як ви думаєте, що в ній лежить? (Відповіді)

Вихователь відкриває коробку, розглядає разом з дітьми вміст: звертає увагу на те, що пластилін різнокольоровий, що він може бути твердим.

- А якщо ми його покладемо на віконце до сонечка, яким він стане? (Відповіді)

- Для чого потрібен пластилін?

- А чи можна з нього виліпити будинки, дерева, квіти, тварин, птахів?

(Відповіді)

- А хотіли б ви побувати в пластилінової країні? (Відповіді)

- А хто або що нам може допомогти в цьому, як ви думаєте? (Чарівна паличка, фея, чарівні слова, казкова скриня, весела пісенька, поїзд та інші). Звучить музика.

- Хлопці, а ви хочете відправитися в подорож на повітряній кулі? Чуєте, в групу залетів вітерець. Вітерець легкий, теплий, грає з квітами, ніжно торкається до пелюсток. Давайте вдихаємо чисте повітря лугів, полів і полетимо в чарівну пластилінову країну.

Він підхоплює нас і ми летимо над (Діти під музику і показ слайдів летять на повітряній кулі)

- Подивіться, вітерець, приніс нас на галявину. А на ній:

Варто дерево могутнє,

Маківка за хмарою.

Гілки то литі, листя золоті.

Листя ті дзвенять, дзвенять,

Пісні, казки кажуть.

Пісні з казками сплітаються,

У кована скринька опускаються.

Казки в скриньці старовинні

Те короткі, то довгі.

Як скринька наповнюється,

Так і казка починається.

- Діти, ви помітили на дереві скринька? Знімемо його. Як ви думаєте, чи є в скриньці казки? (Відповіді). Чи не відкривається, щоб його відкрити, потрібно сказати чарівні слова «Скринька, відкривши свій бочок».

Вихователь дістає зі скриньки листи з контурній промальовуванням тварин і птахів.

- Діти, хто намальований на аркушах? (Тварини і птахи)

- Що ж сталося з ними? Чому вони стали такими бляклими, невиразними, неясними? Може ми сказали не ті чарівні слова?

- Як їм можна допомогти? (Відповіді)

- Чим можна прикрасити картинки? (Фарбами, ескізами, фломастерами, олівцями)

- А можна прикрасити пластиліном. Хочете я вам покажу? Для початку погладимо нашу лисичку пальчиком, щоб вона нас не боялася. Потім від шматочка пластиліну відщипуємо маленькі шматочки і рівномірним шаром наносимо на контурне зображення.

- Допоможемо відкрити їй очі.

- Ось яка в нас вийшла чудова лисиця.

- Хотіли б ви спробувати прикрасити пластиліном? (Та)

Пальчикові ігри для зняття напруги.

Діти вибирають листочки, самостійно виконують роботу.

В кінці заняття розглядаємо роботи, діти розповідають, у кого хто вийшов. Ось ви і допомогли тваринам і птахам, а ви хочете залишити їх у себе в дитячому саду? Ну а нам пора повертатися в дитячий сад. Під музичний супровід і слайд шоу летимо назад в дитячий сад.

Комплекс безпосередньо освітньої діяльності з ліплення (Молодший вік)

1. Булочки

Мета заняття. Навчити дітей скачувати кульки з тіста на плоскій поверхні; формувати інтерес до роботи з тестом; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Тісто, розділене на невеликі шматки; дошка.

Приєм ліплення. скочування

Хід заняття

Зробіть зі шматка тіста булочку (вона повинна мати форму кулі) і покладіть її на пластмасову тарілку. Вихователь. Подивіться, яка у мене вийшла булочка. Потім роздайте дітям шматочки тіста і запропонуйте їм самим скачати на дошці булочки. Результат можна обіграти - пригостити булочками ляльок.

2. Пиріжки

Мета заняття. Навчити дітей скачувати кульки з тіста в руках (у всякому положенні); формувати інтерес до роботи з тестом; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Тісто, розділене на невеликі шматки (шматок повинен поміщатися в дитячих долоньках).

Приєм ліплення. скочування

Хід заняття

Візьміть шматочок тіста і почніть перекладати його з однієї руки в іншу, імітуючи рухи, які ми використовуємо, коли ліпимо пиріжки. Свої дії можна супроводжувати пісенькою:

Я печу, печу, печу

Діткам всім по пиріжку.

А для милою матусі

Спечу два пряничка.

Їж, їж, мамочка,

Смачні два пряничка.

Я діточок покличу -

Пиріжками пригощу.

Скачайте тісто і покладіть пиріжок на пластмасову тарілку. Потім роздайте дітям шматочки тіста і запропонуйте зробити пиріжки. Якщо у когось не виходить, можна обхопити руки малюка своїми руками і зробити пиріжок разом. Результат можна обіграти - пригостити пиріжками ляльок.

3. Апельсини

Мета заняття. Навчити дітей скачувати з пластиліну кульки; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін оранжевого кольору, заздалегідь розділений на шматочки; натуральний апельсин (або муляж, або заздалегідь виготовлена виріб); іграшка - Чебурашка; коробочка.

Прийом ліплення. скочування

Хід заняття

Почніть заняття з гри. Вихователь. Дізнаєтеся, хто це? Це Чебурашка. Чебурашка дуже любить апельсини. Зробимо апельсини для Чебурашки? Давайте подивимося, який буває апельсин.

Покажіть дітям натуральний апельсин або його заміник. Зверніть увагу на те, що апельсин має круглу форму і помаранчевий колір. Потім роздайте дітям шматочки пластиліну. Покажіть, як скачувати кульки діаметром близько 3 см.

Вихователь. Ось які вийшли апельсини! У мене є коробочка, давайте складемо в неї апельсини. А тепер подаруємо коробку Чебурашці. Дивіться, як Чебурашка радіє! У нього багато апельсинів.

Можна продовжити обігрування готових виробів.

Примітка. Апельсини можна скачати з тіста оранжевого кольору.

4. Цукерки

Мета заняття. Навчити дітей скачувати з пластиліну кульки середнього розміру; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін жовтого, червоного, помаранчевого і інших кольорів, розділений на шматочки; пластмасова тарілка; іграшки.

Прийом ліплення. скочування

Хід заняття

Почніть заняття з гри.

Вихователь. Сьогодні ми приготуємо частування - зробимо смачні круглі різнокольорові цукерки.

Роздайте дітям шматочки пластиліну. Покажіть, як скачувати кульки діаметром близько 2 см.

Вихователь. Ось які вийшли у нас цукерки! Ваня, у тебе цукерочка якого кольору? Жовта? Як ти думаєш, який у неї смак? Лимонний. Поклади цукерку на тарілочку. А у тебе, Лена, яка цукерка? І так далі.

Педагог обходить з тарілкою всіх малюків, просить розповісти, яка у кого вийшла цукерка, збирає цукерки на тарілку. Якщо заняття проводиться в маленькій групі, можна влаштувати так, щоб у всіх дітей були різні цукерки. Потім гра триває: діти вибирають і приносять іграшки (краще взяти

гумові), пригощають їх цукерками. Можна організувати чаювання (використовуйте іграшкову посуд).

5. Вітаміни

Мета заняття. Продовжувати вчити дітей скачувати з пластиліну кульки невеликого розміру; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін різних кольорів, розділений на маленькі шматочки; прозора пластмасова банка (з кришкою) з широкою шийкою; справжні вітаміни (можна використовувати аскорбінову кислоту в драже); іграшки.

Прийом ліплення. скочування

Хід заняття

Почніть заняття з гри. Вихователь. Давайте пограємо в доктора. Що дає доктор дітям, щоб вони не хворіли і росли міцними і здоровими? Вітаміни. Зараз я роздам всім по вітамінки. Ось тобі, Діма, вітамінка. Які вітаміни на смак? Правильно, кислі. Всі отримали вітаміни? Добре. А тепер давайте приготуємо вітамінки для наших улюблених іграшок.

Роздайте дітям шматочки пластиліну. Покажіть, як скачувати кульки діаметром близько 1 см. Вихователь. Ось які вийшли у нас вітаміни! Давайте роздамо їх іграшок.

Вихователь організовує гру. Потім діти складають все кульки-вітамінки в банку і закривають кришкою.

6. Вишеньки

Мета заняття. Закріпити у дітей навик скочування кульок з пластиліну (середнього розміру); навчити вдавлювати деталі в пластилін; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін червоного (вишневого) кольору, розділений на шматочки; палички довжиною близько 5-6 см (можна використовувати палички від льодяників, вушні палички без вати або сірники без сірки); пластмасова тарілка; натуральна вишня на черешку (або муляж, або готова виріб з пластиліну); лялька.

Прийоми ліплення. Скочування, вдавлювання.

Хід заняття

Почніть заняття з гри. Вихователь. Наша Марія хоче з'їсти ягоду. Давайте запитаємо Марію, яку ягідку вона хоче. Марія хоче малину? Ні. Може, полуницю? Ні. Вишню! Давайте почастиємо Марію вишнями.

Роздайте дітям шматочки пластиліну темно-червоного кольору. Покажіть дітям вишню на черешку.

Вихователь. Якого кольору вишні? Правильно, темно-червоного. А яка у них форма? Кругла. Візьміть червоний пластилін, скачайте з пластиліну кульки. Запропонуйте малюкам скачати з пластиліну кульки-вишеньки діаметром близько 2,5 - 3 см. Після цього роздайте палички і покажіть, як треба втиснути паличку в пластиліновий кульку. У разі необхідності допоможіть.

Вихователь. Ось які вийшли вишеньки! Дуже зручно їсти вишні, якщо у них є черешок. Береш за нього і кладеш вишеньку в рот. Тепер у нас ціла тарілка з вишнями. Багато вишень. Давайте почастиємо Марію. А може бути, почастиємо ще кого-небудь?

Потім продовжите гру: обіграйте виліплене частування, запросіть іграшкових гостей. Спонукайте дітей пригощати різних ляльок.

7. Яблука

Мета заняття. Закріпити у дітей навик скочування кульок з пластиліну; навчити вдавлювати деталі в пластилін, притискати пластилінові деталі; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін червоного або жовтого кольору, розділений на шматочки середньої величини, і пластилін зеленого кольору (маленькі шматочки); натуральне яблуко або його муляж; палички довжиною 2,5 - 3 см; пластмасова тарілка або маленька кошик (коробка); іграшки.

Прийоми ліплення. Скочування, сплющування, вдавлювання палички, з'єднання деталей.

Хід заняття

Вихователь. Уявіть собі, що зараз кінець літа, пора збирати урожай. Що виростало на яблуні? Соковиті, стиглі яблука. Давайте зробимо яблука з пластиліну!

Покажіть дітям яблуко. Зверніть увагу дітей на те, що яблуко має круглу форму і червоний колір. Запитайте, якого ще кольору бувають яблука (жовті, зелені).

Роздайте дітям шматочки пластиліну червоного, жовтого і зеленого кольору. Запропонуйте скачати з них кульки. Великі червоні і жовті кульки діаметром 3 см - це яблука (діти можуть вибрати шматочок пластиліну того кольору, який їм хочеться). Маленький зелений кулька діаметром 1 см потрібен для виготовлення листочка. Роздайте дітям палички і запропонуйте втиснути їх в яблука - вийде яблуко з черешком.

Потім запропонуйте взяти маленький зелений кульку, покласти його між великим і вказівним пальцями і стиснути - вийде зелений листок. Покажіть, як треба прикріпити листок до черешка - придавити. Вийшло яблуко з черешком і зеленим листочком.

Можна обіграти виріб - скласти яблука на блюдо або в кошик (коробку) і пригостити іграшки.

8. Ковбаска

Мета заняття. Навчити дітей віддають перевагу катанню з пластиліну ковбаски; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Червоний або коричневий пластилін, розділений на шматочки середньої величини; пластмасова тарілка.

Приєм ліплення. Розкочування.

Хід заняття

Роздайте дітям шматочки пластиліну потрібного кольору. Поясніть, що вони будуть ліпити з пластиліну ковбаску. Покажіть, як можна розкочати ковбаску (довжина 7-10 см, діаметр 2 см), поступово пересуваючи долоню з одного її кінця на інший, щоб ковбаска була однакової товщини по всій довжині. При необхідності допоможіть.

Обіграйте готові вироби. Виліплені дітьми ковбаски можуть бути використані в подальшій роботі на занятті «Бутерброди».

Примітка. Такі ж ковбаски можна розгортати з тіста.

9. Банани

Мета заняття. Продовжувати вчити дітей віддають перевагу катанню з пластиліну ковбаски; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін жовтого кольору, розділений на шматочки середньої величини; пластмасова тарілка або маленька коробочка; натуральний банан або його муляж; маленька іграшкова мавпочка.

Приєм ліплення. Розкочування.

Хід заняття

Почніть заняття з гри. Покажіть дітям маленьку іграшкову мавпочку. Вихователь. Дивіться, хто до нас сьогодні прийшов в гості! Дізналися, хто це? Це мавпочка! Дивіться, яка вона смішна. У неї довгий хвіст, коричнева шерстка. Вона вмє лазити по високих деревах і стрибати з гілки на гілку. А знаєте, що любить мавпа є? Банани! Давайте почастиємо її бананами.

Покажіть дітям банан. Зверніть їхню увагу на те, що банан має жовтий колір, вкажіть на його розмір і форму (трохи вигнутий).

Роздайте дітям шматочки жовтого пластиліну. Покажіть, як можна розкочати з них ковбаски (довжина близько 7 см, діаметр 2 см). При необхідності допоможіть. Потім покажіть, як треба зігнути пластилінову ковбаску, щоб вийшов банан. Коли вироби будуть готові, продовжите гру:

почастуєте мавпочку бананами, складіть банани на тарілку і почастуєте інші іграшки.

10. Морквина

Мета заняття. Продовжувати вчити дітей віддають перевагу катанню з пластиліну ковбаски, з'єднувати пластилінові деталі шляхом придавлювання; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін оранжевого кольору, розділений на шматочки середньої величини; пластилін зеленого кольору в брусках; натуральна морквина або її муляж; іграшковий або пластиліновий зайчик.

Прийоми ліплення. Розкочування, відщипування, з'єднання деталей.

Хід заняття

Почніть заняття з гри. Покажіть дітям іграшкового зайця.

Вихователь. Прискакав зайчик з лісу і каже: «Ах, який я голодний! Дайте мені, будь ласка, морквину!» Є у нас морквина? Ні. Давайте зробимо для зайчика морквину з пластиліну! Покажіть дітям морквину. Зверніть їхню увагу на те, що морква має помаранчевий колір, що вона довга і у неї є зелений хвостик.

Роздайте дітям шматочки пластиліну оранжевого кольору і запропонуйте розкочати ковбаски (довжина 5 - 6 см, діаметр 2 см). Покажіть, як це робиться. Зверніть увагу, що ковбаски не повинні бути занадто довгі і тонкі. При необхідності допоможіть.

Потім запропонуйте відщипнути від бруска пластиліну зеленого кольору невеликий шматочок і зробити з нього ковбаску (довжина 2 - 2,5 см, діаметр 5 мм), розгортаючи її пальцем. Поясніть, що це буде хвостик у морквини. Покажіть дітям, як можна прикріпити хвостик до морквині методом притискування деталей.

Коли вироби будуть готові, продовжите гру: почастуєте зайчика морквинами, складіть їх на тарілку, почастуєте інші іграшки.

11. Змійка

Мета заняття. Закріпити у дітей навик розкочування довгих ковбасок; навчити сплющувати один кінець пластилінової ковбаски і загострювати інший кінець; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін різних кольорів, розділений на шматки середнього розміру; лист картону зеленого кольору; змійка (іграшкова або виліплена з пластиліну).

Прийоми ліплення. Розкочування, сплющування, загострення.

Хід заняття

Почніть заняття з гри. Покладіть на лист картону і покажіть дітям маленьку змію. Зверніть увагу дітей на те, що змія довга, тонка. На очах у дітей розкачайте шматок пластиліну в довгий і тонкий валик довжиною близько 10-15 см. Хвіст загострити, голову приплюснута, щоб вона виділялася.

Вихователь. Ось яка змія у мене вийшла! Покажіть, де у неї голова? А де хвіст? Як змія сичить? Ш-ш-ш!

Роздайте дітям підготовлені шматочки пластиліну різних кольорів. Запропонуйте вибрати колір змії і виліпити її самостійно. Коли змії будуть готові, запропонуйте покласти їх спати (складіть в спіраль). Продовжіть гру: змії прокинулися і пішли гуляти - повзати по галявині.

Примітка. Таких же змії можна розкачати з тіста.

12. Готуємо салат

Мета заняття. Закріпити у дітей навик скочування і розкочування пластиліну; навчити користуватися стеком «ніж» - розрізати пластилін на шматочки потрібної величини; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін червоного і зеленого кольору; стеки «ніж» або пластмасові ножі, можна також користуватися пластмасовою лінійкою маленького розміру (щоб дітям зручно було тримати її в руці); дощечки; пластмасові тарілки.

Прийоми ліплення. Розкочування, скочування (2-й спосіб), розрізування.

Хід заняття

Це заняття можна обіграти як частування для ляльок. Роздайте дітям пластилін і запропонуйте приготувати «овочі». «Огірок» - розкачати в ковбаску пластилін зеленого кольору. «Помідор» - скачати кульку з пластиліну червоного кольору.

Коли «овочі» будуть готові, приступайте до приготування «салату». Для цього навчіть дітей правильно користуватися стеком «ніж»: міцно тримати в руці, не нахилиючи «лезо», при розрізанні рухати вперед і назад з тиском достатньої сили. Спочатку варто потренуватися на шматку пластиліну. Потім приступайте до розрізання «огірків» і «помідорів» на шматочки і складанню їх в тарілку - вийшов «овочевий салат». Готові вироби обіграйте.

13. Бутерброди

Мета заняття. Закріпити у дітей навик скочування і розкочування пластиліну; продовжувати вчити користуватися стеком «ніж» - розрізати пластилін на шматки потрібної величини; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін червоного, жовтого і світло-коричневого кольору; стеки «ніж» або пластмасові ножі, або невелика пластмасова лінійка (що дітям зручно було тримати її в руці); дощечки; пластмасові тарілки.

Прийоми ліплення. Розкочування, скочування, сплющування, розрізання.

Хід заняття

Це заняття можна обіграти як частування для ляльок. Роздайте дітям пластилін і запропонуйте приготувати «продукти». «Ковбаса» - розкачати пластилін червоного кольору в ковбаску. «Сир» - відрізати від бруска за допомогою стеки шматок жовтого пластиліну. «Хліб» - скачати з пластиліну світло-коричневого кольору кульку, потім трохи розкачати його до придбання витягнутої форми і сплюснути (між пальцями або на дощечці, притиснувши долонькою). При необхідності допоможіть.

Коли «продукти» готові, можна приступати до приготування «бутербродів». Для цього навчіть дітей правильно користуватися стеком «ніж»: міцно тримати в руці, не нахилиючи «лезо», при розрізанні рухати вперед і назад з тиском достатньої сили.

Спочатку варто потренуватися на шматку пластиліну. Потім приступайте до розрізання «хліба», «ковбаси» і «сиру». З шматочків складіть бутерброди, розкладіть їх на маленькі пластмасові тарілки.

Готові вироби обіграйте.

14. Сушки

Мета заняття. Навчити дітей діяти за показом - розгортати з пластиліну ковбаски і з'єднувати кінці пластилінової ковбаски між собою шляхом прідавління; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін світло-коричневого або іншого відповідного кольору, розділений на шматочки середньої величини; натуральна сушка; лялька або інша іграшка. Прийоми ліплення. Розкочування, з'єднання кінців.

хід заняття

Почніть заняття з гри. Покажіть дітям іграшку і натуральну сушку.

Вихователь. Подивіться, що лялька Марія з собою принесла. Це сушка. Сушка смачна, хрустка. З'їла Марія сушку. Каже: «Хочу ще!» Давайте зробимо сушки для Марії. Запропонуйте малюкам уважно розглянути сушку, зверніть увагу на її товщину і форму. Потім покажіть, як її робити: розкачайте ковбаску (довжина близько 10 см, діаметр 1 см) і з'єднайте кінці, щоб вийшло колечко.

Після цього запропонуйте дітям діяти самостійно. Що стосується труднощі допоможіть.

Коли вироби будуть готові, продовжите гру: складіть сушки на тарілку, почастиєте ляльку і інші іграшки.

Примітка. Такі ж сушки можна виліпити з тіста.

15. Гусениця

Мета заняття. Навчити дітей діяти за показом - скачувати з пластиліну кульки і насаджувати їх на тонку паличку; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін різних кольорів, розділений на шматочки; готова виріб - гусениця; тонкі палички (можна використовувати вушні палички без вати); лист картону або дощечка.

Прийоми ліплення. Скочування (2-й спосіб), нанизування.

Хід заняття

Покажіть дітям готову саморобку - гусеницю. Зверніть увагу малюків на те, що тіло гусениці складається з окремих кульок.

Вихователь. Подивіться, хто це повзе? Дізналися? Це гусениця. Давайте зробимо нашій маленькій гусениці подружок.

Покажіть дітям, як робити гусеницю: скачайте з шматочків пластиліну 4 - 6 кульок діаметром близько 1,5 - 2 см, потім по черзі насадите кожен кульку на тонку паличку, закладьте на останньому кульці отвір, зробіть з маленьких кульок очі і приліпите їх у відповідних місцях. Поясніть дітям, що гусінь можна зробити як з кульок одного кольору, так і з різнокольорових кульок. Готові вироби обіграйте.

16. Невалюшка

Мета заняття. Навчити дітей діяти щодо поетапного показу - скачувати з пластиліну кульки і з'єднувати їх один з одним в певному порядку; закріплювати знання дітей про величину і просторове розташування предметів; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Шматки пластиліну оранжевого або червоного кольору: один великий (для тулуба), другий трохи менший (для голови), два маленьких шматочка (для рук), пластилінові кульки чорного, жовтого і червоного кольору (відповідно очі, ніс і рот, для останніх деталей замість пластиліну можна використовувати намистини); горох для «гудзиків» або інші відповідні матеріали; іграшка - невалюшка; дошки для моделювання.

Прийоми ліплення. Скочування, з'єднання.

Хід заняття

Покажіть дітям неваляшку, запропонуйте пограти з нею. Вихователь. Це - лялька-неваляшка. Знаєте, чому вона так називається? Тому що неваляшка ніколи не падає. Ну-ка, спробуйте перекинути її. Не виходить.

Зверніть увагу малюків на те, що неваляшка складається з окремих кульок різного розміру, з'єднаних між собою в певному порядку. Роздайте дітям дошки для моделювання та підготовлені шматочки пластиліну і запропонуйте зліпити неваляшку.

Покажіть дітям, як це робиться, пояснюйте кожен етап роботи, спонукаючи їх повторювати ваші дії. Спочатку скачайте кульки з підготовлених шматочків пластиліну (їх можна скачувати в будь-якому порядку). Коли всі кульки будуть готові, запропонуйте дітям вибрати найбільший з них і попросіть поставити його на дощечку. Потім запропонуйте вибрати другий за величиною кульку і попросіть прикріпити його зверху (можна скріплювати кульки, тримаючи їх в обох руках). Решта маленькі кульки прикріпіть з двох сторін - вийдуть руки. Потім роздайте деталі для особи і покажіть, як прикріплювати очі, ніс і рот (щоб дітям було легше орієнтуватися, можна намітити місця для прикріплення деталей особи за допомогою стеки). Потім роздайте по 2 - 3 горошини і запропонуйте зробити гудзики на животику у неваляйки. Готові вироби обіграйте.

17. Сніговик

Мета заняття. Продовжувати вчити дітей діяти щодо поетапного показу - скачувати з пластиліну кульки і з'єднувати їх один з одним в певному порядку; закріпити знання про величину, про просторове розташування предметів; формувати інтерес до роботи з пластиліном; розвивати дрібну моторику.

Матеріали. Пластилін білого кольору, розділений на шматочки різного діаметру - два маленьких (для рук), один великий і два менші (для тулуба), підготовлені заздалегідь носи - «морквини» - шматочки пластиліну оранжевого кольору і очі - «вуглини» - можна виліпити маленькі кульки з пластиліну чорного кольору або використовувати намистини; кришки від пляшок або інші відповідні матеріали; готова виріб - сніговик; дошки для моделювання.

Прийоми ліплення. Скочування, з'єднання.

Хід заняття

Покажіть дітям готову саморобку - сніговика. Зверніть їхню увагу на те, що тіло сніговика складається з окремих кульок різного розміру, з'єднаних між собою в певному порядку.

Вихователь. Настала зима. Випало багато білого пухнастого снігу. Хлопці вийшли на подвір'я і зліпили сніговика. Подивіться, який гарний

вийшов сніговик! Якого він кольору? Білого. А якого кольору в нього очі? Чорні. А ніс? Помаранчевий. Давайте і ми виліпимо таких же сніговиків, щоб нашому сніговику було з ким погуляти і пограти в сніжки.

Покажете дітям, як робити сніговика: демонструйте кожен етап роботи, спонукаючи дітей до повторення. Спочатку скачайте кульки з підготовлених шматочків пластиліну (скачувати кульки можна в будь-якому порядку). Коли всі кульки будуть готові, запропонуйте дітям вибрати найбільший кульку і попросіть поставити його на дощечку. Потім запропонуйте вибрати другий за величиною кульку і попросіть прикріпити його зверху (можна скріплювати кульки, тримаючи їх в обох руках). Виберете третій за величиною кульку, візьміть його і прикріпіть поверх двох інших - діти повторюють. Решта маленькі кульки прикріпіть з двох сторін - вийдуть руки. Потім роздайте деталі для обличчя та голови і покажіть, як прикріпити в центрі особи ніс - морквину, а по обидва боки носа - очі. На голову сніговика можна надіти кришку від пластикової пляшки або інший відповідний предмет - вийде шапка. Готові вироби обіграйте.

Консультація та поради для батьків

«Як і що ліпити з пластиліну з дитиною»

Вибір кольору

Почніть з вибору кольору пластиліну: запропонуєте малюкові вибрати, наприклад, з двох кольорів (не варто пропонувати відразу всю коробку пластиліну, інакше у малюка просто «розбіжаться очі»). Головне, щоб дитину приваблювало, а не відштовхувало, тому не вибирайте самі за дитину - ваші уподобання можуть сильно розходитися.

Розминка

Коли колір обраний, то не чекайте, що малюк сам почне щось ліпити. Розімніть пластилін руками: дитина нехай розминає свій брусок, а ви - свій. Після «розминки» можна приступити безпосередньо до ліплення.

Основні дії

Покажіть дитині, як можна розім'яти пластилін, відщипнути від нього шматочок, зробити з нього корж. Загалом, дотримуйтесь основних дій, описаних вище. Для першого заняття виконання простих маніпуляцій буде достатньо для того, щоб зацікавити дитину.

Шматочки

Відщипування шматочків пластиліну - одне з улюблених занять малюків. Направте це заняття в потрібне русло - приліплюйте шматочки на щільний картон або просто на аркуш паперу. Більш ускладнена версія цього завдання: приліплювати шматочки пластиліну «зі змістом»: «наряджайте» намальовану ялинку, вішайте яблучка на намальовані яблуні та інше.

«Ковбаски» та кульки

Катайте «ковбаски» і кульки з пластиліну: двома долоньками або однієї долонькою про шматок картону або паперу. Отриману «ковбаску» можна згорнути в колечко або в змію. А маленькі кульки можна розчавлює пальчиками.

Відбитки

Одне з найбільш захоплюючих занять для малюків - робити що-небудь відбитки на пластиліні. Ви розкочуєте корж з пластиліну, а малюк тицяє в нього всім, чим можна (вірніше всім, що ви йому запропонуєте): іграшкової виделкою, ковпачком від фломастера, власним пальчиком, ложкою.

Обліплювання

Запропонуйте дитині обліпити пластиліном стакан або будь-яку іншу ємність, яку потім можна прикрасити намистинами або будь-яким іншим матеріалом - вийде відмінна ваза. Для малюків молодшого віку можна вирізати шаблони різних фігурок і наклеювати пластилін на них.

Пластилін та інші матеріали

У ліпленні з пластиліну можна (і потрібно!) Використовувати інші матеріали: горох, квасоля, гречку, макарони різної форми і кольору, гудзики та інші. Розкачайте з пластиліну коржиків і запропонуйте дитині приліплювати на них дрібні предмети (це дуже корисно для розвитку дрібної моторики дитячої ручки). Слідкуйте, щоб всі ці чудові предмети відправлялися в пластилін, а не в рот!